Care este eroul dv. PREFERAT?

O mare anchetă internațională, la care răspund: LESLIE CHARTERIS, MAURICE DRUON, UWE JOHNSON, FRANCOISE SAGAN, CESARE ZAVATTINI, GEORGES SIMENON, scriitori; INGMAR BERGMAN, ROBERT BRESSON, LUCHINO VISCONTI, regizori de cinema; JEAN-LOUIS-BARRAULT, MAURICE CHEVALIER, MARCEL MARCEAU, YVES MONTAND, MICHEL SIMON, VITTORIO DE SICA, ANTHONY QUINN, interpreți.

Care este eroul preferat? De cîte ori, în cursul vieții noastre, nu ne-am pus această întrebare! De-a lungul anilor copilăriei, și la începutul adolescenței, puii de om visează să spintece talazurile mărilor înspumate pe puntea unui vas care se îndreaptă spre un loc încă necunoscut pe harta lumii, să ajungă să se plimbe pe scoarța galbenă a Lunii, să realizeze o operație dificilă smulgînd din ghiara neantului o viață umană, să înfioare de pe scenă inimile cu marele cîntec al frumosului, visează, adică, să devină alți doctori Marinescu sau Cantacuzino, alți scriitori Sadoveanu sau Arghezi, alți Enescu sau Luchian, luîndu-și, astfel, ca eroi ai visurilor lor pe acești oameni de știință sau creatori ai frumosului.

Alteori, copiii sau adolescenții își făuresc eroi din personajele întîlnite în filele cărților pe care le îndrăgesc, din cele care apar pe pînza albă a cinematografelor sau pe ecranul mic al televizoarelor, atribuindu-le, firește, pe lîngă calitățile cu care i-a înzestrat autorul lor, altele multe, născocite de mintea lor.

Dar dacă aceștia sînt, de obicei, eroii copiilor sau adolescenților — Pardaillan, Cartouche, Fanfan la Tulipe, d'Artagnan și alți numeroși cavaleri fără frică și fără prihană, cine vor fi oare eroii preferați ai creatorilor, ai interpreților, adică ai oamenilor care dau viață tocmai acestor eroi, care fac să viseze atîția copii și de ce n-am mărturisi-o, chiar atîția copii mari care sîntem, de cele mai multe ori, noi toți, în fața unei cărți minunate și atrăgătoare, în fața unui film care ne pasionează?

Ne-am adresat de aceea următorilor autori, regizori cinematografici și interpreți de faimă mondială, care au binevoit să ne răspundă următoarele:

leslie charteris

(Anglia)

— Fără falsă modestie și cu riscul de a fi ironizat de confrații mei, „Sfîntul", alias Simon Templar. Nu afirm aceasta pentru a-l face și mai popular pe eroul atîtor aventuri (de popularitatea lui s-au îngrijit, mai bine chiar decît mine, televiziunea, cinematograful), ci pentru că „Sfîntul" este într-adevăr un auxiliar benevol dar prețios al legii morale, care face să domnească propria lui justiție. Eroul meu, pe care l-am plimbat prin toate centrele mari ale lumii, în cele peste 80 de volume, mai are încă o mare calitate, care i-a atras, cred, și popularitatea actuală: un optimism inalterabil, care se opune pesimismului tuturor romanelor intitulate „*serie noire*", ca și un farmec personal, făcut din prestanță, dezinvoltură și o ușoară ironie. Cum să nu-l prefer atunci tuturor celorlalți eroi ai confraților mei cînd el mai e, pe deasupra, și creația mea proprie?

marcel marceau

(Franța)

— Eroul meu preferat este Gaspard Deburau, *omul alb* de geniu, care a dus arta mimei pînă la acea culme a gloriei consacrată și de marele scriitor și omul de pe stradă, de „tout-Paris", ca și de poetul solitar, mimul, ale cărui principii călăuzesc toate creațiile mele.

Balzac, Nerval se duceau să-l aplaude pe Gaspard. Theophile Gauthier spunea despre el: „Deburau este, în genul lui, un actor ca Frederick Lemaître, Talma, d-ra Mars și d-ra Rachel, un accident fericit și rar!"

În momentul cînd un Theophile Gauthier al epocii noastre va scrie asemenea rînduri despre creațiile mele, voi ști că l-am ajuns, într-adevăr, pe eroul și maestrul meu venerat.

cezare zavattini

(Italia)

— Eu nu am un erou preferat, ci mai mulți, și aceștia sînt ceilalți... oameni, cei care trăiesc în jurul nostru. Ei sînt eroii mei preferați, fiindcă mă interesează să știu ce fac, cum trăiesc, cum suferă... Căci tot ce se întîmplă în jurul nostru, de la lucrul cel mai banal, pe care îl întîlnim pe stradă, pînă la evenimentele cele mai grave, fie ele apropiate sau îndepărtate, totul are o semnificație, un sens uman, social, dramatic și ridică probleme mari. În măsura în care sîntem oameni, sîntem o parte din omenire.

jean-louis barrault

(Franța):

— Din nenumăratele roluri pe care le-am interpretat pînă acum, cel mai drag îmi e al lui Iosif K... din „Procesul" lui Kafka, adaptat pentru scenă de André Gide. Iosif K. a devenit eroul meu preferat, mai ales din cauză că mă recunosc adeseori în personajul kafkian, în indignările lui, în stîngăciile lui, în naivitatea lui și, mai ales, în lupta lui îndîrjită pentru libertatea individuală.

françoise sagan

(Franța)

— Din clipa cînd în viața mea a apărut fiul meu, eroul meu preferat a devenit Denis. Nu trebuie să credeți, însă, că sînt o mamă-cloșcă. Îmi iubesc copilul, cu dragostea pe care o nutresc, cred, toate mamele față de copilul lor, tremur pentru el cînd este bolnav, mă gîndesc la el deseori, cînd e cu mine sînt încîntată, cînd nu-i cu mine mă plictisesc, dar n-am făcut și nu fac din el un obiect care îmi aparține. Denis mi-a schimbat viața, în sensul că îmi petrec zilele mai mult acasă, mi-a schimbat viața în sensul că trebuie să fiu mai atentă cu unele lucruri, care mi-erau complet indiferente înainte. Astfel, cînd mă sui într-un avion, mă gîndesc la accident. Dar, deși Denis este acum eroul meu preferat, el nu va deveni însă niciodată și erou al vreunei cărți de ale mele. Căci eu nu vorbesc niciodată despre lucruri care îmi sînt foarte dragi. De aceea, nu voi putea scrie niciodată despre fiul meu.

ingmar bergman

(Suedia):

— Eroul meu preferat este o... eroină: Maria, personajul principal feminin din filmul „Jocuri de vară", care are la origină o nuvelă scrisă de mine la 17 ani. Într-adevăr, din cele peste 30 de filme pe care le-am realizat, din 1944 și pînă astăzi, acesta este filmul pe care îl prefer din motive intime. De această poveste rămîne legată veșnic o parte din tinerețea mea. Maria a însemnat pentru mine o privire melancolică îndreptată spre tinerețea mea dispărută, regretul unui paradis care e, întotdeauna, acela al primei iubiri.

uwe johnson

(Berlînul vestic)

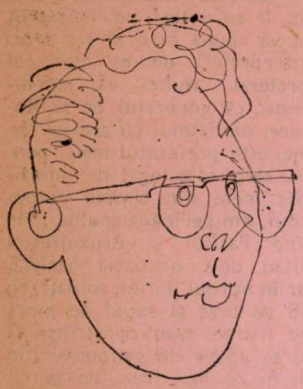

— Eroul meu preferat? Biciclistul! De ce biciclistul? Pentru că și Karsch, eroul romanului meu „A treia carte despre Achim", este un campion ciclist. De ce am ales un campion ciclist erou al cărții mele? Dar despre cine altcineva aș fi putut scrie azi o carte care să fie interesantă, dacă nu despre un campion ciclist? Despre un actor? Despre un cîntăreț? Nu despre un sportiv? Doar el este azi zeul modern.

luchino visconti

(Italia)

— Eroul meu preferat este Meursault, personajul principal din „Străinul" lui Camus. Nu pentru că „Străinul" este ultimul meu film, și nici pentru că, încă din 1942, cînd a apărut romanul lui Camus, am avut dorința să-l transpun pe ecran. Nu! Căci n-am ales „Străinul" din sentimentalism, dintr-un atașament față de o pasiune literară a tinereții mele, ci din cauza modernității lui. Iar Meursault a devenit eroul meu preferat pentru că consider că plictiseala lui de a trăi și plăcerea lui de a exista, rebeliunea lui în fața sistemului care îl închide, acest dispreț atît de profund încît nici nu instigă la revoltă în fața absurdității condiției umane, reprezintă exact atitudinea băieților și a fetelor care au azi 20 de ani. Un dispreț al universului condiționat care le este impus, un refuz al acestui univers. Actualitatea „Străinului" m-a pasionat și tot actualitatea lui Meursault a făcut ca el să devină eroul meu preferat. Poate că la aceasta a contribuit și faptul că între Meursault și mine există multe afinități.

michel simon

(Franța)

— Eroul meu preferat? Charles Denner, băiețașul care joacă rolul copilului din „Bătrînul și copilul". Nu spun aceasta pentru că eu apar alături de el, în rolul „bătrînului", după o îndelungată absență de pe scenă și de pe ecran, și nici pentru că acest rol mi-a dat nespus de multe satisfacții, dar fiindcă, într-adevăr, acest Denner a reușit să fie copilul prin ochii căruia regizorul Claude Berri îi face pe spectatori să vadă epoca și oamenii ei de atunci. Eu, care am o bogată carieră teatrală și cinematografică în spatele meu, am putut să văd mulți copii jucînd, dar parcă nici unul dintre ei nu m-a convins atît de mult ca micuțul Charles Denner că mă aflu în fața unei mari vocații artistice pe care, sînt sigur, viitorul o va confirma.

maurice chevalier

(Franța)

— După aproape 70 de ani de carieră și după aproape 40 de ani (din 1928) de cînd America mi-a adus consacrarea internațională, pot spune cu certitudine că, dintre nenumăratele personaje interpretate de mine în film și în music-hall, cel mai simpatic - deci cel mai preferat erou — rămîne pentru mine tot personajul parizian pe care l-am prezentat, încă de la începutul carierei mele, în music-hall. Nu pentru că personajul acesta a fost adoptat pretutindeni așa cum e, dar fiindcă el reprezintă un adevăr. Iar această adeziune a publicului mi-a adus întotdeauna o mare bucurie. Acum zece ani, cînd am împlinit 70 de ani, s-a organizat un

dineu la Chateau-Eyquem şi cu acest prilej gazda m-a comparat cu „Crus Francais du Terroir!", A fost cel mai frumos elogiu care mi s-a adus vreodată! Şi dacă l-am căpătat, aceasta se datoreşte numai acestui personaj parizian, care este un tot atît de autentic produs al trotuarelor pariziene, cum e şi vinul francez din Bourgogne.

maurice druon

(Franţa)

— Eroul meu preferat nu e, cum şi-ar închipui unii, nici unul din personajele principale ale „Marilor familii", ci Robert d'Artois. Acest capeţian, fratele lui Ludovic al IX-lea, denumit şi Sfîntul Ludovic, este un personaj fascinant. Dorinţele lui, pasiunile lui, urile lui, necesităţile lui l-au împins să joace un rol capital în primul sfert al veacului al patrusprezecelea. Nu vreau să spun că războiul de o sută de ani s-a stîrnit din cauza lui, dar el a fost, în mod indiscutabil, detonatorul care a provocat explozia. S-a jucat atît de mult cu interesele lui particulare, neglijîndu-le pe cele ale statului, încît a făcut să sară totul în aer.

vittorio de sica

(Italia):

— Dacă întrebării dv. urmează să răspundă realizatorul de filme, atunci vă spun, fără ezitare, că Umberto D. este eroul meu preferat. Pentru că, Umberto D. — considerat de unanimitatea criticii cinematografice drept cel mai pur film al mişcării neo-realiste — mai mult poate decît alţi eroi ai mei, suferă, dar suferă cu demnitatea omului ajuns în culmea mizeriei, rămînînd tot timpul de o corectitudine exemplară în îmbrăcăminte, ca şi în actele lui. Cu toată suferinţa lui, Umberto, ca şi Charlot, începînd din 1918, mai păstrează încă o candidă încredere în oameni: încrederea celui care n-a trişat niciodată.

Bătrînul pensionar este tot atît de dezarmat, eforturile lui spre a subsista sînt tot atît de derizorii ca şi cele ale vagabonzilor din „Miracolul la Milano". Imposibilitatea lui Umberto D. de a se descurca în viaţă este dublată de faptul că societatea consfinţeşte această imposibilitate cu cea mai mare seninătate posibilă. De ce îl îndrăgesc mai mult pe Umberto D. decît pe Ricci din „Hoţul de biciclete", decît pe Maria şi Giovanni din „Stazione Termini"? Pentru că şi Ricci şi Maria şi Giovanni sînt tineri şi ei mai pot găsi încă pe cineva care să-i apere. Dar cui îi pasă de un bătrîn plin de ticuri şi de manii? Suferinţa lui Umberto D. este mult mai ingrată decît aceea a oricărui alt nenorocit, mai ales cînd ea vrea să rămînă încă decentă şi se străduie să „salveze faţa". Dacă, însă, îl solicitaţi pe interpret să vă spună care dintre eroii interpretaţi de el este cel preferat, atunci vă mărturisesc că generalul de la Rovere, din filmul cu acelaşi nume, este preferatul meu, pentru că el este legat de amintirile mele din timpul războiului, din perioada anului 1944 cînd Parisul şi Bruxelles-ul uitau deja ocupaţia nazistă, iar în nordul Italiei, soldaţii cu SS pe braţ şi capul de mort pe frunte erau constrînşi ca să se apere de grupurile din ce în ce mai mari de partizani, să procedeze la mari „rastrellamenti". Generalul de la Rovere îmi aminteşte şi mă îndeamnă să nu uit Marzabotto şi Santa Anna, unde zeci de spînzuraţi indicau trecerea „batalionului blestemat" al SS-iştilor, crematoriile de la porţile Triestului, funcţionînd cu randament sporit...

yves montand

(Franţa)

— Dintre nenumăratele personaje ale cîntecelor şi filmelor mele, cel mai drag mi-e Diego Mora, din „Războiul s-a sfîrşit", realizat de Alain Resnais, după scenariul lui Jorge Semprun. Destinul lui Diego este revoluţia spaniolă, chiar dacă ea capătă uneori aspectul visului sau al durerii. Cele trei zile din viaţa unui spaniol le-am trăit cu atîta intensitate, încît mi se părea tot timpul că Spa-

nia mă apasă cu toată greutatea prezenței ei absente, așa cum tot timpul mi se părea că îl caut într-adevăr pe Juan — semenul meu, fratele meu — pe care îl amenință atîtea pericole...

Poate că toate astea au făcut să nu se șteargă din mintea mea Diego Mora și să-l îndrăgesc mai mult decît pe atîția alți eroi creați pe scenele teatrelor dramatice, ale music-hall-urilor sau pe pînza albă a ecranelor.

anthony quinn

(S.U.A.)

— Eroul meu preferat este Zorba grecul, căci el este un om extrordinar, un om într-adevăr liber, care face din dragoste și respectul vieții unicul principiu al existenței sale. Or, singura valoare morală eliberatoare este dragostea. Numai că în zilele noastre nu se mai știe ce înseamnă dragostea. Azi, numai simbolurile sînt idolatrizate. Bărbații își compară soțiile cu fetele minunate care le surîd grațios de pe afișele publicitare, femeile, pe bărbații lor cu idolul de pe ecran. Și astfel și ei și ele strîmbă din nas. Și toate acestea încurajează și mai mult ipocrizia.

Eu, însă, refuz să fiu ipocrit. De aceea, l-am îndrăgit din prima clipă pe Zorba, căci eroul lui Kazantsakis, pe care l-am interpretat pe ecran este, tot timpul, el însuși: și atunci cînd glumește, și atunci cînd bea, și atunci cînd face dragoste, și atunci cînd dansează, ca să-și exprime astfel bucuria sau tristețea.

L-am îndrăgit poate atît de mult pe Zorba și din cauză că mi-am găsit multe afinități cu el. Căci eu — ca și Zorba grecul — încerc să fiu, tot timpul, eu însumi.

georges simenon

(Belgia)

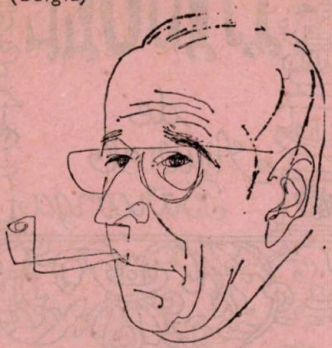

— Maigret. Poate și din cauză că eu i-am dăruit acestui personaj — bine cunoscut azi unui număr mare de cititori — trăsăturile tatălui meu.

Tata era un om modest, un resemnat. Resemnarea lui nu avea însă nici tristețe, nici melancolie. El adora viața pe care și-o alesese s-o trăiască, la un asemenea nivel social, pentru că cunoștea această formă de viață, își cunoștea mijloacele. El a fost pentru mine un exemplu de înțelepciune, manifestînd aceeași dragoste față de lucruri, cît și față de oameni și animale. Iubea totul. Iată de ce am avut pentru el o asemenea venerație și de ce, atunci cînd am vrut să creez un personaj simpatic, care înțelege totul, — adică personajul lui Maigret — am desenat în el, fără să vreau, unele trăsături ale tatălui meu.

Maigret își dă întotdeauna seama că oamenii nu sînt așa cum ar vrea el să fie. Dar îi acceptă așa cum sînt. În loc să respingă această lume imperfectă, el o primește. Maigret anchetează, apoi se duce să-și sape grădina. În fond, el e un frate al lui Candide, care în fața dezastrului își spune: „Trebuie să-mi îngrijesc grădina". În acest moment, însă, Candide are accentul disperării, căci și-a pierdut optimismul. Candide crede în om, atîta timp cît este orb. De cum are ochii deschiși, el îl părăsește. Maigret constată, dar păstrează față de toate făpturile ceea ce eu numesc o oarecare atracție.

Iată, deci, motivele care mă fac să-l prefer pe Maigret dintre toți ceilalți, sute de eroi creați de mine în cursul carierei mele literare.

robert bresson

(Franța)

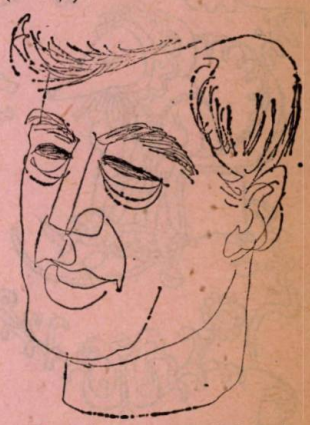

— Fontaine, personajul principal din „Un condamnat la moarte a evadat" este eroul meu preferat. Nu fiindcă Fontaine înfățișează un personaj real, pe Andre Devigny, erou al Rezistenței franceze, care a evadat din fortul Montluc, din Lyon, unde naziștii îl închiseseră în 1943. Nici fiindcă actul lui Fontaine, alias Devigny, este un act temerar, de o rară îndrăzneală, căci această extraordinară evadare a fost concepută, pregătită și realizată fără nici un fel de ajutor din afară sau dinăuntru. Ci pentru că acest film, în care trebuia să mă supun în întregime faptelor reale, a fost pentru mine plin de piedici și dificultăți pe care sper să le fi învins, dovadă succesul pe care l-a repurtat „Un condamnat la moarte a evadat".

Anchetă realizată de
Paul B. MARIAN
Desene de
CIK DAMADIAN

— „Ce lucru mare e prudența,
Ce importanță are experiența!"
Filozofa un șoarece.
Și-l înțeleg, deoarece
Întreaga lui
MORALĂ asupra fricii
O făcea din burta pisicii.

Se-oglindește luna-n baltă.
Meditează un mormoloc:
— „Ca să vezi ce nenoroc!
De pe bolta cea înaltă,
Stă cu mine laolaltă,
În același loc!
Iar
MORALA nu e alta:
Confunda bolta cu balta.

Fabula esteticii

Luntre a deșertului fără verdeață,
O cămilă cu două cocoașe,
Trecînd prin nu știu ce orașe,
Zări pentru prima dată în viață
Un cal.
Și exclamă: „Bietul animal!
Cine știe ce greutate mare
I-a căzut pe spinare,
De l-a turtit în asemenea hal".
Am relatat faptul brut
Fiindcă am vrut
Să demonstrez că în materie de

MORALĂ
Și de Estetică
Poziția uni-personală
Poate fi eretică.

Fabula demnității

Un bou, exasperat
Să tot fie evocat
Ca invectivă și insultă,
(într-o formă trivială sau cultă),
Ieși din coșar și scoase un muget.
Apoi, împăcat în propriul său cuget,
Încredințat c-a făcut tot ce trebuia să facă,
Se întoarse în staul, la iesle și la vacă.
Microfabula infinitezimală
Poartă în sine o micro

MORALĂ

Pe care o însemn aicea solemn:
Cînd știi că ești bou, nu-ncerca să fii demn.

Ilustrații de Rodica PRATO

Mașina de cusut

„ILEANA"

TIP MOBILĂ · 2500 LEI

TIP MASĂ 1800 LEI

SE VINDE ȘI CU PLATA ÎN RATE

Fiecare cumpărător va avea timp îndelungat o mașină folositoare și în același timp o mobilă frumoasă în căminul său.

Magazinele de specialitate din localitatea dv. vă oferă spre cumpărare mașina de cusut „ILEANA".

CIVILIZAȚIA INCAȘILOR

ENIGME ȘI IPOTEZE

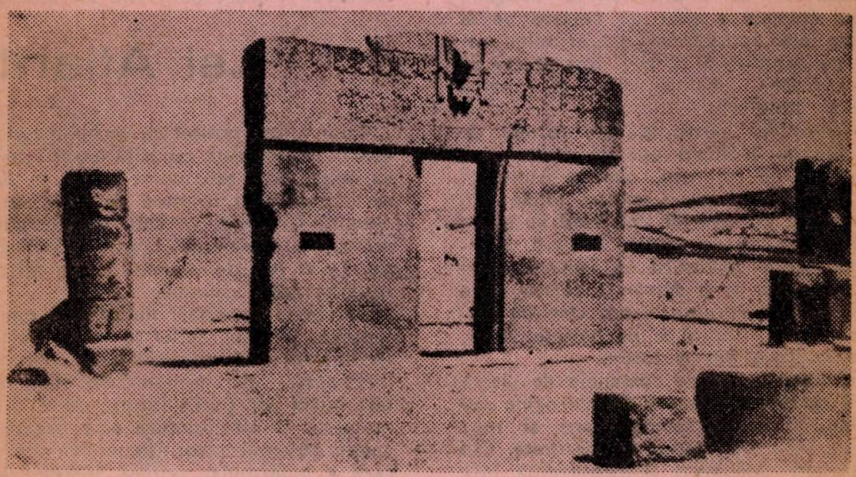

Lîngă lacul Titicaca, la o înălțime de 4000 m., străjuiește misterioasa „Poarta Soarelui"

Venus la Poarta Soarelui

TIAHUANACO — cel mai vechi oraș din lume

ÎNTR-O ZI de mai a anului 1958, arheologul și ziaristul francez Roger Delorme, care se interesa de civilizațiile precolumbiene, pătrundea, venind de la La Paz, cu un tren de munte, în ruinele de la Tiahuanaco. Localnicii l-au întîmpinat cu cuvintele:

— Fii binevenit în cel mai vechi oraș din lume!

Delorme vizitase Cuzco, Pachamac, Ollantaytambo și alte centre ale civilizației incașe, unde admirase colosalele construcții din piatră masivă dintre care unele cîntăreau cîteva tone. Vechile temple incașe de la Machu-Picchu îl impresionaseră în mod special prin majestuoasa lor armonie în ciuda proporțiilor gigantice. Dar aici, la Tiahuanaco, („orașul morților" în limba incașă), în fața monumentelor, statuilor și templelor răspîndite pe mulți kilometri, în fața acestei „Porți a Soarelui" cizelată ca o brățară maură, el rămase copleșit de emoție.

Orașul morților

Roger Delorme a poposit mai multe săptămîni în acest „oraș al morților" situat pe pla-

toul bolivian, la o înălțime de 4000 m, la o distanță de 21 km de lacul de munte Titicaca. A studiat cu un deosebit interes ruinele care constituie unul din cele mai grandioase ansambluri arheologice de pe pămînt. S-a simțit subjugat de frumusețea construcțiilor cunoscute sub numele de Acopana, Calasasaya și Palatul. Dar cel mai mult l-a impresionat Poarta Soarelui și statuile sale imense de piatră aflate spre nord-vest de Calasasaya. Arcul uriaș al porții, construit dintr-un bloc monolit de bazalt, este împodobit cu basoreliefuri, printre care se distinge o figură înconjurată cu raze înfățișînd Soarele, al cărui cult religios a fost foarte răspîndit în regiunea Anzilor. De aici și-a luat și denumirea de Poarta Soarelui.

După tradițiile vechilor incași, monolitul din care s-a construit Poarta ar fi fost o piatră „căzută din cer". Chestionînd indigenii arheologul francez a aflat că cetatea de la Tiahuanaco era considerată a „primilor oameni de pe pămînt" și că ar fi fost creată de zeul Vira Cocha, „înainte chiar de crearea Soarelui și stelelor".

În documentele găsite la fața locului de Beltran Garcia, biologul spaniol descendent din Garciloso de la Vega, marele istoric al cuceririi Perului, se spune printre altele: *„În urmă cu multe milioane de ani, cînd nu exista nici o ființă umană pe planeta noastră, o corabie zburătoare fantastică a coborît lîngă lacul Titicaca. Din ea a descins o femeie, care avea urechi mari. Numele ei era Orejona („urechi mari") și ea venea de pe planeta Venus, pentru a întemeia aici o țară".*

Printre desenele de pe coloanele de piatră ale Porții se află și o serie de hieroglife sau pictograme, simboluri astronomice și religioase care încă n-au putut fi descifrate. Cel mai interesant document îl reprezenta însă ciudatul calendar gravat în piatra unuia dintre pereții Porții Soarelui, care l-a pasionat și pe Delorme.

Nouă zile într-o...zi

Acest calendar neobișnuit, dar foarte precis este compus din cicluri de cîte 290 de zile, în loc de 365 zile cît are anul terestru. Zece din subdiviziunile ciclului, presupuse a fi „luni", au 24 zile iar numai două au 25 zile.

Oamenii de știință consideră că acest calendar sui-generis este cel mai vechi cunoscut în istorie. După calculele cele mai modeste, vîrsta lui este de cel puțin 10 000 de ani.

Dar cum poate fi explicată curioasa diviziune a timpului a calendarului de la Poarta Soarelui? Este un fapt cert că Pămîntul avea și acum 10 000 de ani o viteză aproape identică cu cea de azi, în mișcarea sa în jurul axei sale. La această întrebare au încercat să răspundă numeroși specialiști. S-a stabilit astfel, după cele mai recente cercetări astronomice, că vechiul calendar incaș corespunde cu perioada de rotație a planetei Venus. Aceasta este, după cele mai autorizate calcule, de nouă zile. Deci nouă zile pămîntene, sînt parcurse de planeta Venus într-o singură zi. Rezultă astfel că într-un an venusian există 24 „zile" venusiene.

Pe baza acestor date astronomul sovietic prof. Jirov și fizicianul Kazanțev au făcut o comparație ingenioasă. Dacă perioada de rotație a lui Venus este de aproape 9 zile, cele 290 „zile" din ciclul calendarului de la Tiahuanaco corespund unei perioade de 12 ani venusieni. În acest caz, zece ani venusieni ar avea cîte 24 zile fiecare (240) iar doi ani cîte 25 zile (50), totalizînd 290 zile.

Aceste cifre corespund exact cu calendarul incașilor, coincidența este prea mare ca să nu incite la ipoteze. Dacă discutatul calendar de la Poarta Soarelui corespunde într-adevăr celui venusian, perioada de rotație a planetei Venus ar fi exact de 9 zile terestre și 7 ore.

...și Atlantida

Cum a fost posibil ca vechii incași să fi cunoscut aceste date cu atîta exactitate? Se știe că incașii erau astronomi pricepuți, dar de ce se interesau ei în mod deosebit de planeta Venus? Ce legătură este între tradiția care atribuia întemeierea orașului Tiahuanaco unei femei venusiene venită cu un fel de astronavă și acest calendar?

La aceste întrebări nu se pot emite decît ipoteze. S-a pus astfel în mod foarte serios ipoteza originii venusiene a civilizației din Tiahuanaco, dar argumentele cele mai valabile nu le vor putea furniza decît viitori cosmonauți. O altă ipoteză este bazată pe calculele observatorului astronomic din Potsdam care a determinat poziția Soarelui în epoca în care s-a construit enigmaticul monument. S-a stabilit că Poarta Soarelui nu era terminată în anul 9550 î.e.n. Această dată, cînd constructorii Porții au părăsit lucrul, coincide cu data pe care Platon o indică pentru catastrofa Atlantidei. S-ar putea deci presupune că același cataclism care a zguduit din temelii globul nostru cu ocazia dispariției Atlantidei, ar fi dus și la întreruperea lucrărilor de la Tiahuanaco. Este neîndoielnic că toate construcțiile ciclopedice de aici sînt neterminate și ele sînt cunoscute sub formă de ruine din timpuri imemoriale. Sînt oare și ele opera unor arhitecți atlanți? Deocamdată, numai ipoteze.

Încă în 1876 arheologul francez Miener scria:

„Va veni o zi cînd se va putea spune despre civilizațiile clasice ale Egiptului, Caldeenilor și Indienilor: ați fost catalogate în cărțile noastre ca fiind cele mai vechi, dar știința dovedește că cea de la Tiahuanaco este cu mai multe mii de ani anterioară".

Să așteptăm acea zi...

Dr. E. ROȘIANU

GUSTAȚI ALIMENTELE SINTETICE

DACĂ ÎN RAFTURILE „Alimentarei" ați vedea o sticlă pe care scrie „Aldohexoză-etanol-anhidridă carbonică CO_2", ar fi greu să bănuiți că ea conține... șampanie. Totuși aceasta e formula chimică a vaporoasei băuturi care conține un amestec de zahăr extras din struguri, de spirt și bioxid de carbon. De altfel, carnea, untul, fructele, pîinea, diversele băuturi nu sînt decît amestecuri de substanțe chimice. O parte din substanțele chimice nutritive au putut fi preparate pe cale artificială, altele continuă să fie fabricate numai în vastul laborator al naturii. Gama sortimentelor sintetice a fost lărgită foarte mult în ultimul timp, astfel încît în prezent vă putem oferi un meniu foarte variat de alimente fabricate în laborator.

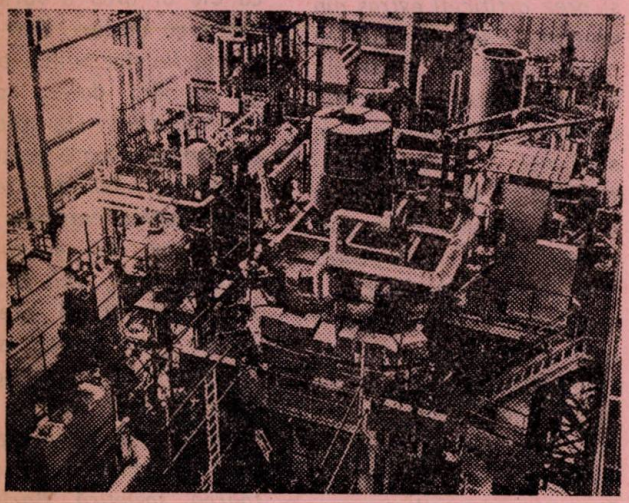

„Bucătăria sintetică" e ceva mai complicată decît cea casnică

• Bucătăria chimică • În întrecere cu natura • Zahăr și grăsimi în eprubetă?

Carne artificială

Mai întîi ca aperitiv niște icre negre sau dacă preferați de Manciuria. Au mirosul și consistența celor naturale, o valoare nutritivă ridicată, iar cît despre gust... gurmanzii vă asigură că sînt delicioase. Ele nu sînt totuși produsul unor pești, ci au fost obținute în laboratorul profesorului Slonimsky de la Institutul de chimie organică din Moscova. Materia primă? Petrol, gaze naturale, cărbune, calciu, produsele inițiale ale oricărei sinteze organice.

Vă putem oferi acum un fel de carne. Aici aveți de ales: carne de pasăre sau de porc? O carne sintetică cu gust de pui este cea preparată de mai mulți specialiști americani. Este vorba de „pui torși". Nu nu e o greșeală — cuvîntul „torși" redă exact tehnica obținerii acestui produs alimentar din Soia. Proteinele extrase de aici sînt trecute

prin filete foarte fine. Microfibrele astfel obținute, foarte asemănătoare ca structură celor mușchiulare, sînt apoi condimentate cu substanțe ce le conferă o anumită aromă și gust. Puii torși au intrat acum în producție (50 de milioane de americani îi consumă), conținînd mai multe proteine decît carnea (30 la sută), fiind lipsiți de grăsime și ușor de gătit.

Din soia, a fost obținută și... carne de porc sau chiar bacon, tot atît de hrănitoare și de gustoase ca și cele naturale.

Carnea artificială, arată dr. Gray, de la universitatea din Illinois, poate fi produsă la fel de bine din trestie de zahăr, porumb, orez, cartofi, sfeclă și chiar din... frunze. În acest scop hidrocarbonatele din plante sînt transformate în proteine cu ajutorul microorganismelor, printr-un proces de biosinteză. Se afirmă că se va putea produce astfel carne cu gust de șuncă, biftec.

Făină din ... iarbă

În Franța, proteinele necesare cărnii se extrag din petrol. La Marsilia, o fabrică produce din 7 milioane de tone de petrol 3 milioane tone de albumină. Concentratele de proteine, asemănătoare celor animale, sînt foarte bogate în vitamine, suficient de hrănitoare și au un preț destul de scăzut.

O carne la fel de valoroasă se obține din anumite bacterii. Bacteriile respective au un gust dulce și nu conțin nici un produs toxic. Din greutatea lor uscată, 72 la sută corespunde proteinelor, grăsimile fiind total absente. Așadar, o alimentație ideală pentru evitarea aterosclerozei, infarctului și hipertensiunii arteriale.

Să trecem acum la desert. Oamenii de știință ne oferă și în acest domeniu feluri inedite. O prăjitură savuroasă poate fi preparată cu făină de alge sau extrasă din ierburi. În Japonia s-au fabricat anul trecut 200 000 tone de făină și orez artificial extras din vegetale. Făina produsă pe bază de pește (care nu are de loc gustul și mirosul materiei prime) este de asemenea în curs de experimentare în alimentația omului după ce a fost folosită pînă acum pentru îngrășarea animalelor.

La prăjitură se mai poate pune lapte sintetic produs de o firmă din Buckinghamshire (Anglia) sub numele de „plantmiek", obținut în întregime din frunze și fructe cu ajutorul aparatului poreclit „vaca mecanică". În loc de zahăr, poate fi folosit un produs similar, realizat din diferite deșeuri agricole (coceni, coji de semințe etc., stuf sau chiar lemn). Noul zahăr, denumit xiloză, are și o altă proprietate: poate fi folosit la producerea grăsimii datorită prelucrării de către un microorganism: ciuperca oidium lacticum. De altfel, ciupercile, levurile și algele unicelulare pot produce cantități însemnate de grăsimi. Unele sînt mai bogate în grăsimi decît porcul sau alte vietăți. Față de cele mai bune plante oleaginoase „clasice", astfel de microorganisme pot da o cantitate de grăsimi de 5—6 ori mai mare.

În sfîrșit, o ultimă problemă. Este unanim recunoscută valoarea nutritivă a alimentelor sintetice. Vor putea ele însă concura la gust cu cele naturale? Marea gamă de alimente cunoscute azi ne dă impresia că ele ar avea o varietate mare de gusturi. Dar nu! Gusturile sînt numai patru la număr: dulce, acru, sărat și amar. De aceea se pot prepara toate gusturile existente numai amestecînd în proporții variate substanțe cu cele 4 gusturi fundamentale. Van Skramlik a izbutit să prepare 24 de gusturi diferite ale unor substanțe cunoscute. Folosind acid tartric, clorură de sodiu (sare), zaharoză și chinină, cercetătoarea sovietică Barîpeva a izbutit cu aceleași substanțe să reproducă gustul de ceai, cafea, cacao, strugure etc.

Chimia poate, așadar, să asigure tot ceea ce este necesar în legătură cu hrana omului. Mai mult chiar, „bucătăria chimică" ne va putea pune pe masă produse alimentare noi pe care natura nu ni le poate oferi.

Dr. E. Roman

TARE CA PIATRA, IUTE CA SĂGEATA

de RADU NOR

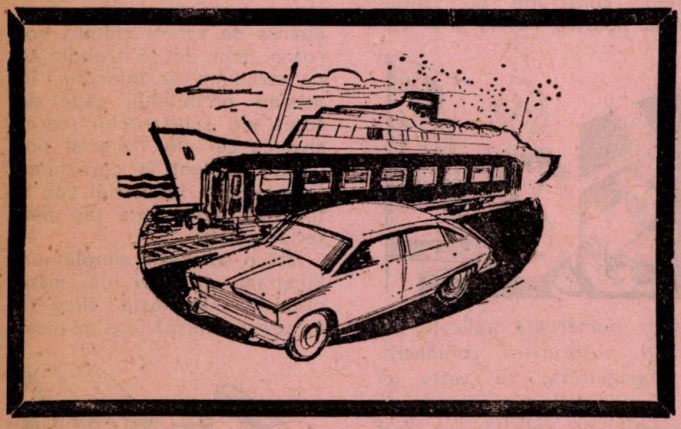

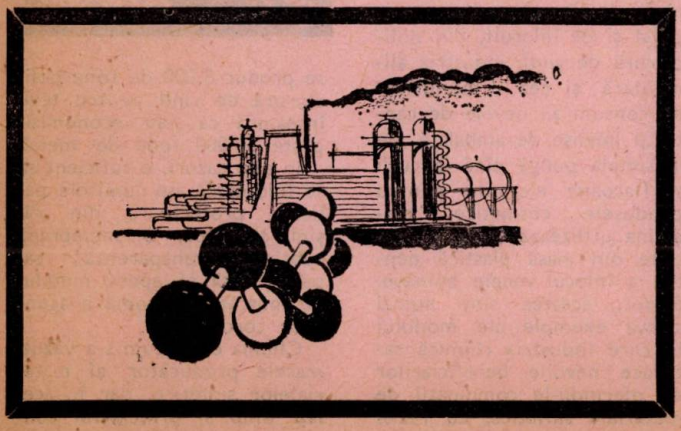

EXISTĂ fără îndoială o poezie a tăriilor sau, mai degrabă, o poezie a performanțelor. Căci omul zilelor noastre este în egală măsură sensibil la creația artistului ca și la cea a făuritorului minunilor tehnice. Îl impresionează pînzele pe lîngă care plasa păianjenului pare grosolană, îl impresionează pilonii susținători de cupole pe lîngă care un stejar multisecular pare fragil. Cotidianul transmite, la orice pas, fiorul acestei poezii, căci pretutindeni te întîmpină *mai* rezistentul, *mai* durabilul, *mai* frumosul, ivit de sub bagheta marelui magician.

Plămada din care-și modelează el miracolele? Piatră filozofală cu mii și mii de fațete? S-o numim... chimia înlocuitorilor.

Să luăm ca exemplu masele plastice.

Vîrsta lor e fragedă, doar cîteva decenii. Dar din 1930, așa cum ne-o arată statisticile, producția de mase plastice a lumii s-a dublat la fiecare cinci ani, ritm care depășește de trei ori pe cel al producției de oțel. Nimic nu ni se pare mai strîns și mai organic legat de metal decît mașinile. Și totuși, în anul 1966, 2/3 din materialele folosite pe tot globul la construcția mașinilor le-au constituit masele plastice.

Și industria românească apelează pe zi ce trece mai mult la materiale plastice și la alți vajnici înlocuitori ai metalelor, economisind munți de oțel, de fontă, de metale neferoase.

Așadar, cu ce înlocuim metalul acolo unde poate fi înlocuit?

Pentru a ne vorbi despre aceasta, pentru a ne ghida pe căile pe care pătrund în industrie noile materiale, la fel de bune sau chiar mai bune decît metalul, ne-am adresat cîtorva specialiști.

Un „Flămînzilă" care-şi pregăteşte singur masa

Ştiind că industria chimică nu este numai principalul producător al materialelor sintetice, ci şi marele lor consumator, ne-am adresat în primul rînd tovarăşului Mihai Moldovan, director al Direcţiei tehnice din Ministerul Industriei Chimice. Întrebarea noastră se referea la masele plastice, înlocuitoare clasice ale materialelor utilizate în prezent, la îmbunătăţirea acestora, la crearea de noi materiale sintetice, cu calităţi superioare. Iată ce am aflat:

Cunoscutul P.V.C., policlorura de vinil, poliamidele, bachelitele sau polistirenul sînt înlocuitoare clasice ale metalului. Cu toate că şi utilizarea lor se lărgeşte pe zi ce trece, viitorul aparţine copolimerilor, combinaţii între polimeri. Ne aflăm în faza de experimentare cu o serie de asemenea „încrucişări" iar alţi copolimeri sînt de acum puşi în aplicare la Combinatul chimic de la Borzeşti. Planurile noastre de cercetare ştiinţifică prevăd, printre altele, realizarea unei largi game de copolimeri ai clorurii de vinil şi ai acetatului de vinil. Acestea nu numai că prezintă avantaje în ceea ce priveşte posibilităţile de prelucrare, dar înaripează, prin estetică şi calităţi, fantezia creatorilor de bunuri de larg consum.

Masele plastice fac de pe acum parte din viaţa noastră cotidiană. Ele ne întîmpină, uşoare, frumos colorate, rezistente, igienice, atît în căminul nostru cît şi la locul de muncă. Substituindu-se parchetului şi zugrăvelii, au apărut covorul şi tapetul de masă plastică, practic nemuritoare şi extrem de uşor de întreţinut; aparatele de radio şi de televiziune au nenumărate piese din materiale sintetice şi adesea şi carcasa; instalaţiile sanitare, ambalajele, stiloul, termometrul de cameră, abajurul lămpii de birou, învelitoarele de cărţi, iată numai cîteva din noianul de obiecte din material plastic, pe care le folosim clipă de clipă.

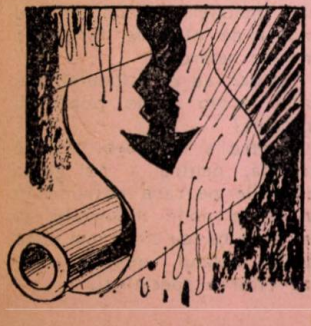

Dar sfera utilizării materiilor prime create de chimie se lărgeşte necontenit: ele predomină de acum în compartimentele vagoanelor de cale ferată, în cabinele vaselor construite pe şantierele noastre navale şi-şi vor

găsi numeroase aplicaţii la noul autoturism românesc.

Agricultura, cu vasta ei reţea de sere şi instalaţii de irigaţie ne solicită tot mai mult ţevile uşor de manipulat şi de înlocuit, din policlorură de vinil, industria alimentară şi cea a bunurilor de consum au nevoie de cantităţi imense de ambalaje, de la simpla pungă pînă la cutii şi flacoane elegante pentru produsele cosmetice, medicina utilizează ţesături speciale din masă plastică pentru a înlocui venele bolnave. Repet, acestea sînt numai cîteva exemple ale modului în care industria chimică satisface nevoile beneficiarilor ei, oferindu-le combinaţii de materiale sintetice, cu rezistenţa, elasticitatea, durabilitatea şi cu alte calităţi corespunzătoare unui număr imens de scopuri.

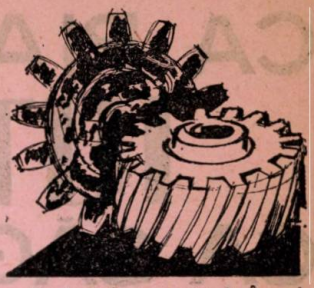

Proiectele noastre? În viitorul apropiat se vor introduce, cu rol de înlocuitor al metalelor, poliesteri de tip special, răşini sintetice armate cu sticlă, într-o cantitate de 7 000 tone anual. Şi încă ceva. Se ştie că 25 la sută din metalul care alcătuieşte diversele instalaţii şi agregate ale industriei chimice este distrus de agenţi chimici corozivi. Iată de ce trebuie să ne străduim să înlocuim, în măsura posibilului, căile de acces ale substanţelor corozive cu căi din material sintetic, rezistent la coroziune. Deci, venele industriei vor fi tot mai mult vene din material plastic.

Iată o socoteală simplă: un kilogram de ţevi de masă plastică înlocuieşte circa 7 kg ţevi metalice! Şi cum anual

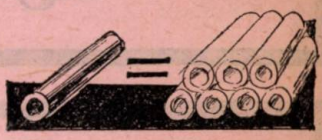

se produc 8 000 de tone policlorură de vinil pentru ţevi, înseamnă că s-au economisit peste 50 000 tone de metal.

În alte cazuri, e suficient să se folosească aşa-numitele pelicule protectoare din răşini sintetice, o membrană subţire, transparentă, capabilă însă să apere metalul de muşcătura lacomă a agenţilor corozivi.

Chimia este, cum s-a văzut, marele producător al materialelor sintetice, dar în acelaşi timp şi principalul con-

sumator al propriilor ei produse, un adevărat „Flămînzilă" care-şi prepară singur bucatele. Pentru a face faţă marii cereri de utilaje necesare industriei chimice, a intrat în funcţiune, în Bucureşti, uzina „Anticoroziv", care construieşte vase de reacţie, pompe, ventilatoare, tot felul de tuburi şi altele.

Ultima întrebare a reporterului încearcă să scoată în evidenţă... senzaţionalul. Care este „asul" noilor materiale sintetice? La fel ca metalele, ne spune tovarăşul director Moldovan, şi masele plastice au campionii lor. Aurului i-ar corespunde, în acest sens, teflonul, care poate fi întîlnit atît în containerele sateliţilor artificiali cît şi în componenţa unor... jucării mecanice. Majoritatea pieselor din material plastic rezistă la temperatura de 150°C. Teflonul le depăşeşte însă net. Temperaturile înalte îl lasă... rece, ele nu deformează piesele făcute din teflon şi nici agenţii chimici cei mai agresivi nu-s capabili să-i pricinuiască vreun neajuns.

Fiindcă veni vorba de jucării...

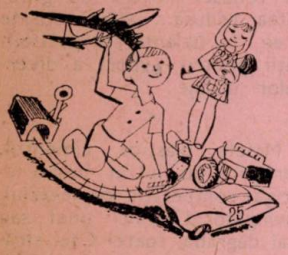

Nu ne-am gîndit nici o clipă atunci cînd i-am solicitat o scurtă întrevedere tovarăşului M.Ionescu-Muscel, director tehnic la Direcţia generală a industriei prelucrării cauciucului şi maselor plastice, că vom discuta despre... jucării. Dar am ajuns la ele, deoarece, fără a avea o pondere cantitativă prea însemnată, constituie totuşi un exemplu pregnant. Iată ce ne-a declarat interlocutorul nostru:

— Dacă industria chimică, principalul producător şi prelucrător al maselor plastice, s-a specializat în produse destinate îndeosebi industriei, noi, care ne situăm pe locul doi, ne îndreptăm activitatea spre produsele de larg consum. În timp ce chimia caută să înlocuiască metalul prin mase plastice, noi utilizăm în cea mai mare măsură masele plastice pentru a înlocui pielea, părul natural şi aşa-numitele produse deficitare. Dar aceasta nu înseamnă că nu căutăm şi noi să înlocuim metalul, acolo unde se simte necesitatea acestei substituiri. Un exemplu excelent îl constituie jucăriile. Căci cine nu preferă jucării din material plastic celor metalice!

Ce ne preocupă în primul rînd este eficacitatea! Şi din acest punct de vedere, masele plastice constituie materia primă ideală.

Ce avantaje prezintă, pentru industria bunurilor de consum, această materie primă?

Primul: la un volum egal, obiectul din masă plastică cîntăreşte de circa 7—8 ori mai puţin decît acelaşi obiect din metal, preţul fiind de 2—3 ori mai scăzut. Am reuşit să înlocuim anual 600 tone metal, sub toate formele — tablă, fontă turnată, aliaje speciale — cu mase plastice. Nu prea mult, dar din această cantitate de metal s-ar putea construi 1 000 de autoturisme de tipul Fiat-1300.

Al doilea avantaj: timpul pentru asimilarea şi prelucrarea obiectelor din metal este mult mai mare decît cel necesar obiectelor din material plastic. De pildă, asimilarea în fabricaţie a unei jucării din metal necesită 8—12 luni şi circa 80 matriţe în valoare de cîteva milioane de lei. Se pot fabrica astfel 1 000 de jucării în trei luni. Aceleaşi jucării, din material plastic, necesită circa 3 luni de asimilare pentru producerea în serie, iar matriţele sînt în număr de 4—5, în valoare de numai 80 000. Timpul de fabricare a 1 000 de jucării din material plastic: 2—3 zile!

Al treilea avantaj este rezistenţa mult mai mare la coroziune, la agenţi atmosferici etc., element care face imbatabile produsele sau piesele din material plastic, sub raportul duratei de folosire.

De ce n-am continua tradiţia romanilor?

Conductele de apă din ceramică din vremea romanilor s-au găsit într-o stare uimitor de bună. S-a pus atunci întrebarea: de ce n-am înlocui conductele şi ţevile prin care circulă apa, atît cea potabilă dar mai ales cea industrială, încărcată cu agenţi chimici, corozivi, cu... altceva?

Cu ce însă? Cu ceramică ca vechii romani sau cu modernele mase plastice? Iată ce am aflat în legătură cu aceasta de la tovarăşul Antoniu Medveţchi, directorul Direcţiei tehnice din Ministerul Industriei Construcţiilor:

Principalul sector în care se va vedea preocuparea noastră de a înlocui metalele este cel al conductelor destinate industriei, alimentaţiei cu apă, canalizărilor.

Tuburile din gresie ceramică, foarte rezistente la coroziune, au început să le înlocuiască cu succes pe cele din fontă. Tuburile acestea cu diametre între 400 şi 1 000 mm, se realizează în momentul de faţă în două mari fabrici din Bucureşti şi Craiova, dar producerea lor se va extinde, datorită celor 8 secţii şi uzine noi, care vor intra în funcţiune. Un indicativ: numai noua fabrică bucureşteană va avea o capacitate de 20 000 tone, ceea ce înseamnă 100 km de tuburi. România este de pe acum ţara cu cea mai mare producţie de asemenea tuburi, din Europa.

La Tg.Jiu şi Medgidia vor intra în funcţiune două fabrici complet automatizate pentru producerea aşa-numite-

lor tuburi de presiune, a căror materie primă este azbocimentul.

Ceramica, azbocimentul sau betonul armat precomprimat, nu se utilizează însă numai pentru înlocuirea metalului, din care se construiau de obicei țevile de aducțiune pentru apă. Betonul precomprimat va lua și locul grinzilor metalice și al stîlpilor din halele industriale precum și al așa-numitelor „ferme", armăturile metalice ale cupolelor.

Propun cititorului să descopere singur avantajele înlocuirii metalului cu ceramică sau cu beton, din aceste cîteva cifre: consumul de metal la conductele de alimentație cu apă construite din oțel este de aproximativ 100—200 kg pentru un metru liniar. Betonul precomprimat folosește, la un metru liniar de conductă, numai 10—15 kg metal, adică 10 la sută.

Desigur că mai există și alți pretendenți pentru titlul de onoare de „înlocuitor al metalelor", cum ar fi diversele combinații chimice care au la bază grafitul sau sticla cu armătură metalică.

Discutînd cu tovarășul director Medvețchi, ne-am amintit că ceramica nu este destinată doar să înlocuiască tuburile de aducțiune a apei sau pe cele de canalizare. Recent, două grupuri de specialiști de la Trustul minier Baia Mare și de la Întreprinderea „Electroceramica" din Turda au adus dovada respectivă: au introdus rotorul de porțelan, piesă de mare responsabilitate în instalațiile de preparare a minereurilor, în locul rotorului executat pînă acum dintr-un oțel special, manganos. Calitățile noului rotor? O durată de viață de 5 ori mai mare, un preț de cost considerabil mai redus, produse cu indici superiori!

Acestei realizări i se adaugă alta, aparținînd colectivului de cercetări de la Institutul de foraj-extracție din Cîmpina. Aici s-au înlocuit duzele din metale speciale cu duze din ceramică.

În timpul vizitei noastre la Ministerul Industriei Construcțiilor am avut prilejul să-l cunoaștem și pe tovarășul Ion Ilioasa, director tehnic adjunct. El ne-a atras atenția asupra faptului că aceeași importanță ca înlocuirea metalelor o are și economisirea lui. Dar asta depinde în mare măsură de ingeniozitate...

E oare complicat să fii ingenios?

Gîndindu-ne cum am putea reduce consumul de metal, ne spune tovarășul Ilioasa, am început să privim mai atent nu numai marile mașini și agregate consumatoare de metal, cum ar fi morile cu bile de pildă, ci și cele mai apropiate obiecte din jurul nostru.

Ne-am uitat de pildă la radiator. Greoi și... greu. Ce e de făcut? Cum au rezolvat automobilele acest lucru? Ați văzut cît spațiu ocupă radiatoarele automobilelor care, e drept, au rolul de a răci apa din motor și nu de a încălzi. Dar nu funcția contează ci principiul. De ce nu am face și noi la fel? Și iată că în anul 1969 va intra în funcțiune o fabrică de aparataj modern pentru încălzit, ventilat și condiționat, care va reduce masiv consumul de metal. În locul obișnuitelor radiatoare vom construi altele din țevi de cupru cu aripioare de alamă. Greutatea va fi redusă la un sfert, consumul de metal scăzînd și el direct proporțional.

Avem însă o garanție a economisirii consumului de metal pe scară republicană, datorită acțiunii de proiectare și reproiectare a utilajelor, prin adoptarea unor soluții moderne în favoarea greutății reduse. Pentru că greutatea redusă... atîrnă foarte greu în balanța competitivității pentru export a diverselor utilaje.

*

Masele plastice, cimentul, ceramica au intrat într-o aprigă competiție cu metalul. Învingătorul? Nici unul sau mai degrabă, toate! Căci străvechea materie primă a omului, cu minunatele sale calități, trăindu-și noua tinerețe, se îndreaptă cu pași viguroși către acele domenii unde prezența metalului este într-adevăr de neînlocuit.

ÎNTREPRINDEREA
INDUSTRIEI LOCALE MEDIAȘ
LIVREAZĂ:
— Întrerupător cumpănă
— Întrerupător multiplu
— Prize
Lucru de calitate!

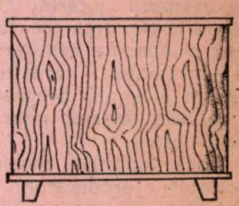

110 MEDIAȘ INDUSTRIA LOCALĂ MEDIAȘ

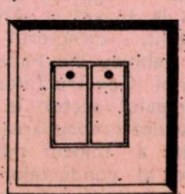

Pe bază de repartiție: ◆ Mobilă cu furnir de nuc ◆ Cahle de teracotă (diferite modele și culori) ◆ Material de construcție (cărămizi, țigle, olane) ◆ Nisip pentru construcții și industrie.

Cadouri

PLĂCUTE
UTILE
IEFTINE

**SERVICII DE MASĂ,
LICHIOR, CAFEA ETC.
VAZE DE FLORI ȘI
BIBELOURI**

PRODUSE
DE
COMPLEXUL
INDUSTRIAL
DE

STICLĂ ȘI FAIANȚĂ

SIGHIȘOARA

PUTEM PRIVI PESTE UMĂRU

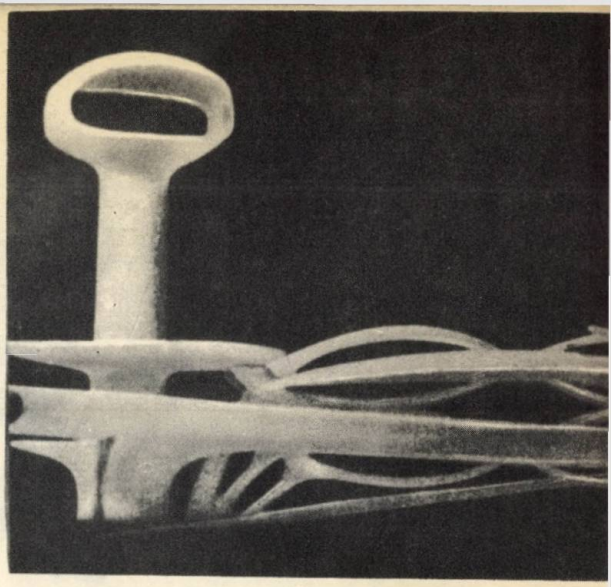

Ieri Anul 2000 **însemna viitorul îndepărtat, miraculos. Acum îl simțim pe aproape, contemporan, în pasul acestei generații. Și simțim nevoia să urcăm cu un an ca să putem privi peste umărul lui, al treilea mileniu...**

Se adună cu grabă 33 de ani în fuga timpului. Paradoxal însă, tocmai iuțeala progresului, ritmul său accelerat, mărește acest interval, îl dilată, îl amplifică. Căci în știință, 33 de ani înseamnă mult. Fiecare zi are în cîntarul timpului greutatea unui deceniu de descoperiri și invenții. Viața se transformă sub bagheta magică a științei și tehnicii. În fața ochilor noștri micro și macrocosmosul ni se dezvăluie fără încetare.

Ce vom afla în viitor?

Să deschidem ușa cîtorva laboratoare...

ȘI MAI DEPARTE

VIITORUL este pe masa de lucru a acad. **Horia Hulubei.** Lucrările și proiectele care-i dispută timpul, aglomerează de fapt două mese îngemînate în formă de T. Pe una e «Fizica atomică». Pe cealaltă probleme permanente ale Consiliului Mondial al Păcii.

Voi lua această imagine simbolică, în care știința și pacea sînt gemene, ca adevăratul start spre viitor.

Măsuram distanțele mistuite de graba timpului. Dar pe brațul fotoliului, rămasă de la orele siestei, e-o carte deschisă. Între filele ei, un poet latin invocă muza: «Spune-mi cauzele acestor mari evenimente...»

Zîmbesc știindu-l pe Virgiliu martorul anului 2001. Dar poate datorită lui, timpul se redimensionează. Perspectiva se schimbă. Și anul 2001 nu mai este doar o cifră a timpului prinsă încă de pasul acestei generații. Se rotunjește un veac care între toate și-a adjudecat știința. Se deschide un nou mileniu în istoria civilizației...

Scara lungimilor accesibile a atins bolta visului și fantezia poetului se rătăcește, urmărindu-ne. «*S-au făcut mai multe progrese în 40 de ani decît în 40 de secole*» spunea Robert Oppenheimer.

Obișnuim a măsura — pentru noi și trufia noastră — lenta desfășurare a progresului. Între lupă și microscop s-a scurs o jumătate de mileniu și aproape tot atît între elicopterul desenat de Leonardo da

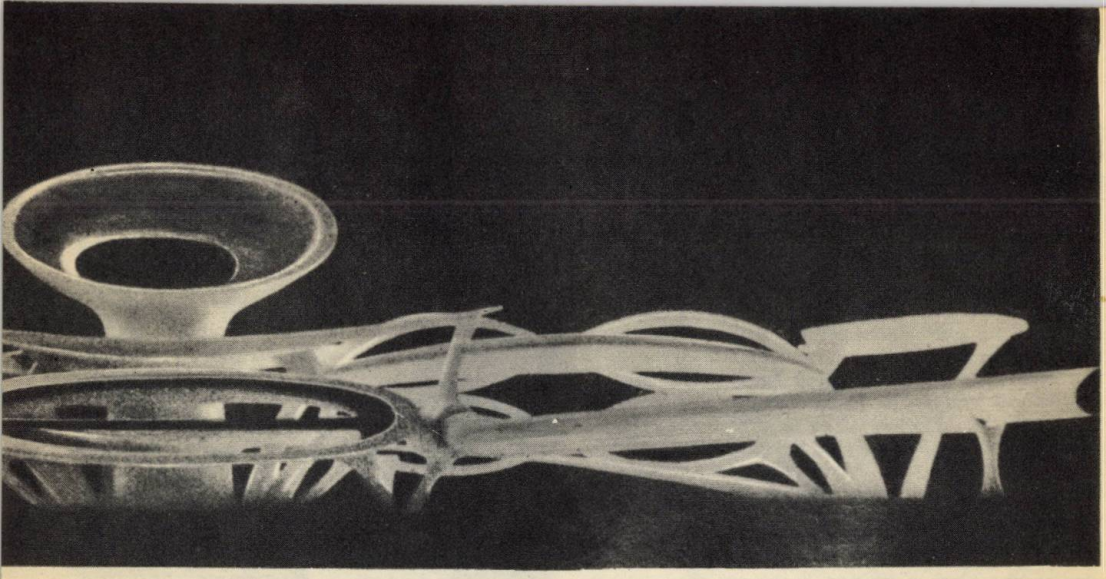

ELUI DE AL TREILEA MILENIU

Vinci și primul care a fost făurit. Nu ne vine a crede, cînd discutăm despre vastele aplicații ale dezintegrării materiei că abea în 1831 — mai puțin de 14 decenii — un tînăr de 19 ani, Charles Sauria, aprindea primul chibrit, făcînd să țîșnească flacăra altfel decît prin frecarea cremenii! În acest context, secolul nostru e făuritor de minuni și a anticipa pare să țină de domeniul divinației. Oare hazardul ne-a făcut să aflăm atîtea lucruri într-un timp atît de scurt? Cum s-a putut ajunge la această «cotă» ridicată de pe masivul cunoașterii? Să privim un traseu.

1831. Pe pupitrul unui tînăr de 18 ani, cîteva file se acoperă cu formule și noțiuni noi: *noțiunea de grup*. Teoria grupurilor. Tînărul se numește Evariste Galois. El avea să scrie spre sfîrșit: «*Mai departe nu mai știu*».

Dar *mai departe* avea s-o preia Maxwell, într-un sistem de ecuații aplicate în propagarea cîmpului electromagnetic. Și *mai departe* știa Lorentz. *Și mai departe se gîndea* Einstein... Relativitatea și mecanica cuantică nu se mai pot concepe fără «teoria grupurilor». Cu ea se va construi întreaga algebră modernă...

Da, întreaga istorie a științei este un șir neîntrerupt de întrebări și răspunsuri generatoare de întrebări. Și fiecare soluție a purtat spre noi descoperiri. Și fiecare descoperire a deschis într-un larg evantai posibilitățile unor uimitoare aplicații. Pasul se multiplică. Ritmurile se precipită...

— *În trecut o știință putea fi reprezentată printr-un singur om* — spune acad. Horia Hulubei. *Ori nu este posibil astăzi și cu atît mai mult în viitor. Inteligențele cooperează. Știința se internaționalizează. Institutul nostru colaborează cu marile centre de energie nucleară din Europa. În viitor, cooperarea științei se va face la scară universală. Cu cît pătrundem mai în adîncul materiei, cu atît energiile sînt mai puternice și ne pretind energii și mai puternice.*

Privesc în aura lampadarului, fruntea ilustrului atomist. Îndărătul ei s-au adunat imaginile aproape a trei pătrimi de veac. Marie Curie prezidînd comisia la teza de doctorat... Lucrînd în laborator alături de Jean Perrin... Imaginile se înlănțuie... Cuprind timpul unei istorii. A fizicii atomice.

Mă gîndesc la toate acestea ascultîndu-l pe savantul român vorbind despre viitor.

— *Cînd vom stăpîni pe deplin energia termonucleară, cînd știința va reuși să stabilizeze plasma — această a patra stare a materiei — lumea va primi o nouă energie. Abundentă, economică. Iar printre făuritori se vor afla nu puține nume românești. ...În anul 2001 tinerii mei cercetători... vor avea vîrsta de acum a profesorului lor...*

Putem crea astăzi în laboratoarele de pe Terra procese ce se desfășoară în «laboratoarele» astrale.

ÎNVĂȚIND MEȘTEȘUGUL SOARELUI

Da, putem crea astăzi în laboratoarele de pe Terra procese ce se desfășoară în «laboratoarele» astrale: fizica plasmei, temperaturi uriașe, gaze de înalt grad de ionizare, reacții nucleare... Și cu acest meșteșug «furat» soarelui, omul făurește sori noi.

«Viitorul scăldat în lumină» era o metaforă poetică. Știința a construit cu ea o realitate. Ne vorbește despre centralele termice pentru producerea electricității, sau centralele nucleare cu gaz. Energia electrică e obținută direct din energie calorică prin generatoare MHD, capabile să conducă gaze la temperatura plasmei — 3 000°C.

— *Viitorul se va folosi intens de asemenea centrale termice dispunînd cu largheți de energie electrică,* susține prof. **Jacques Valensi.** *Și este, a ne opri doar la una dintre posibilitățile pe care le deschide magnetohidrodinamica, fără să atingem probleme nu mai puțin importante, care privesc navigația spațială... Îmi este ușor să privesc viitorul din și prin această știință care mă preocupă. Dar omul de știință nu este cantonat doar între formulele și experiențele de pe «parcela» sa de preocupări...*

Privirea savantului francez cuprinde, ca de obicei, imaginea de ansamblu. În activitatea științifică și didactică a domniei sale, începută încă din 1930 la Facultatea de științe din Marsilia, o singură întrerupere. În timpul războiului, cînd a plecat în Anglia înrolîndu-se în rîndurile Tineretului francez pentru eliberare. Ziua eliberării Franței, a Victoriei împotriva fascismului, a rămas pînă astăzi amintirea cea mai emoționantă și mai frumoasă a savantului.

— *Și viitorul este o victorie! Trebuie să fie. Luptăm pentru pacea universală. Pentru a se putea într-adevăr culege rodul strădaniilor noastre. Dar nu e o luptă euforică, ci lucidă. După părerea mea sînt trei probleme care se ridică și ne cer soluția. Explozia demografică cu întrebarea:*

Ce vor mînca miliardele de oameni adăugate la cifra populației globului?

A doua, **poluarea atmosferei și a apelor, rezultantă a progresului.**

Și a treia, **zgomotul.**

Creăm nave cu viteze mereu sporite. Pornind, deci, de la motoarele cu reacție. Zgomot. Vehiculele nu vor semăna cu cele actuale. Roțile vor fi înlocuite cu perne de aer. Ne vom transporta cu mari viteze, dar nu cu mai puțin zgomot!

Problemele ridicate de prof. Jacques Valensi preocupă pe larg cercetarea contemporană.

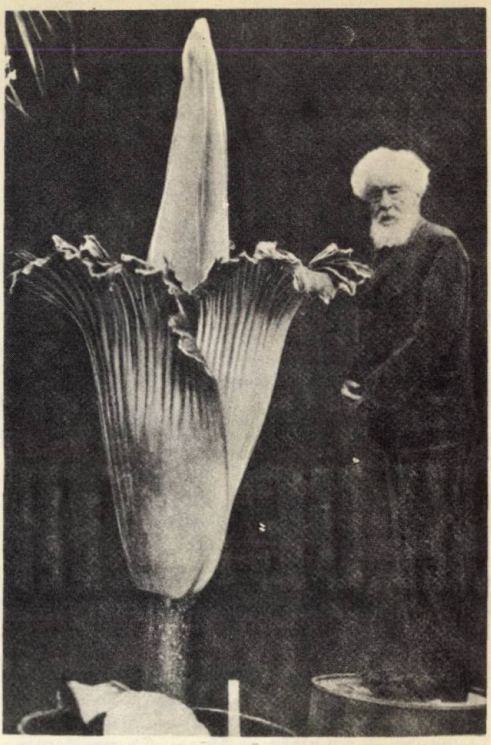

O floare a... anului 2000

UN MENIU PENTRU ANUL 2001

Cînd ne întrebăm ce mîncau romanii, căutăm să inventariem bucatele ce se succedau pe mesele patricienilor. «Foamea» intra în altă statistică. Pe aceasta știința se străduieste s-o retragă pentru totdeauna în arhivele istoriei. Și ne întinde meniul viitorului.

Prima întrebare pe care și-au pus-o specialiștii s-a referit la sporirea producției actuale. Răspunsul a fost... un generator de energie pentru plante. Un «syncrotron» servind biologia vegetală. Comparația îi aparține profesorului **Robert Mullikan,** distins cu premiul Nobel pentru fizică (decembrie 1966). Era o instalație ridicată nu departe de noul syncrotron la care începuse să lucreze în acel an, 1949. I s-a dat numele de phytotron, de la *phytos* = plante. Patru ani mai tîrziu, un alt phytotron, cu mult mai puternic, își începea activitatea în Franța, la Gif-sur-Yvette. Cercetările se extind, se multiplică. Fizica atomică și-a căpătat un frate cu care își împărtășește experiențele și pasiunile. Aici, se pătrunde în tainele atomului, dincoace se descifrează secretele materiei verzi. Privim pe filele de observație ale phytotronului: «s-a stabilit că există un raport între temperatura internă a frunzelor și alternanțele de lumină care fixează gazul carbonic în plantele grase... S-au pus în evidență substanțe de creștere și au fost izolate în asociație cu cele de înflorire...», etc. Se fac experiențe. Se înscriu procentele de creștere. Se accelerează creșterea. Cu izotopi radioactivi. Se îmbogățește conținutul... Se fac mutații, obținîndu-se produse noi.

Interesul este același în ce privește animalele. Pe de o parte, acționîndu-se direct asupra lor, pe de alta, influențînd hrana lor.

O altă întrebare a cuprins terenurile improprii — nisipoase, mlăștinoase, saline, calcaroase... Științei încep să i se pună întrebări din ce în ce mai grele. O regiune aridă, cu o umiditate foarte scăzută, iar în apropiere doar apa sărată a mării, poate deveni un teren cultivabil? «Imposibil» este un cuvînt pe care savanții nu-l cunosc. Și s-au făcut propuneri. Una dintre ele recomanda selecționarea de plante adaptabile la o irigație salină. Specialiștii italieni de la centrul agricol experimental din Bari au selecționat orzul și măzărichea. O a doua propunere recurge la energia nucleară care poate furniza «aburul» necesar uzinelor pentru desalinizarea apelor.

Rapiditatea cu care acest proiect se transformă în realizare efectivă subliniază încă o dată importanța deosebită a problemei. Statele Unite vor construi în 1970 o unitate de 1 000 de megawați, prima dintr-o serie. În Anglia a fost programată o instalație furnizînd 36 000 000 galoane de apă dulce. În U.R.S.S. se ridică pe malul Mării Caspice un reactor supragenerator de neutroni rapizi de 350 de megawați, combinat la instalarea de desalinizare.

Preocuparea de a găsi noi surse de hrană nu este numai a specialiștilor în agricultură. La Congresul Mondial al petrolului, cercetătorii Institutului Francez al Petrolului fac o propunere uimitoare: algele albastre! Randamentul: de 10 ori mai mare decît al grîului. De 100 de ori mai prețioase din punct de vedere al valorii nutritive. Actualmente crește la voia naturii, planta numită spirulina. Populația din jurul lacului Tchad o cunoaște, o culege cu multă grijă și o prepară... Care este valoarea ei nutritivă? De 10 ori mai multe proteine ca grîul. De 3 ori mai mult ca friptura. De 30 de ori superioară cartofului. Algele uscate conțin vitaminele A, B1, B2, B6, B12 și C! Numai 100 de grame rație zilnică și spirulina asigură tot ansamblul principiilor nutritive. Se poate cultiva oriunde, în condiții de-a dreptul miraculoase: 15 cm de apă acoperind o albie de nisip. Și soare! Un hectar cultivat poate hrăni 1 200 de persoane.

LECTURA ÎN ANUL 2001

Vă amintiți desigur legenda care învăluie apariția jocului de șah... Recompensa cerută de creatorul lui: un bob de grîu pentru prima căsuță, 2 pentru a doua, 4 pentru a treia, 8 pentru a patra, ș.a.m.d. În timp ce șahul, fără să bănuiască rezultatul, îl asculta zîmbind calm, uimit doar de «atîta modestie»!

Vreau să mă folosesc de această imagine care reflectă oarecum progresia progresului științific. Să privim o statistică întocmită de UNESCO: în anul 1800 apăreau 100 de ziare și reviste cu conținut științific; în 1900 — 10 000; în 1960 — 100 000; în 2000 — 1 milion de publicații (probabil).

În această cifră intră numai periodicele, nu și cărțile. Și în ritmul de dezvoltare a științei și tehnicii, dacă am aduna ce s-a scris și se va scrie în aceste domenii, în anul 2000 greutatea tipăriturilor va depăși greutatea Terrei.

Să intrăm într-una din marile biblioteci, să măsurăm meterezele înalte înghesuind cărți și publicații. Ai de studiat o problemă, de urmărit firul ei istoric. Bibliotecara amabilă îți pune la dispoziție, după amploarea problemei, o sală întreagă sau «numai» un perete de cărți! «Aveți aici ce vă interesează». Plăcerea de a le răsfoi pe toate este contrariată de logica timpului: Cînd?

Să pășim în viitor. Întreaga bibliotecă încape, miniaturizată, într-un sertar metalic! O carte — cu 1 240 de pagini, 750 000 de cuvinte are dimensiunea de 25 cm²! Pînă aci însă, miniaturizarea este în avantajul bibliotecii. Al spațiului degajat de miliardele de file! Dar pentru cercetător?

Ne interesează prin urmare o problemă. Cerem sfatul centrului de documentare. Lista este lungă. Va trebui să alegem, dar cum, din ce ni se oferă, tocmai pe acelea care ne sînt mai necesare? După titlu, e greu. Vom apela la mașina electronică. Ea ne va da, la cerere, rezumatul, din conținutul căruia vom afla dacă și cît ne interesează. Ceea ce ne-ar fi cerut ani de cercetări, obținem în cîteva minute. Prin urmare, sîntem fixați asupra titlurilor necesare. Trecem la faza a doua.

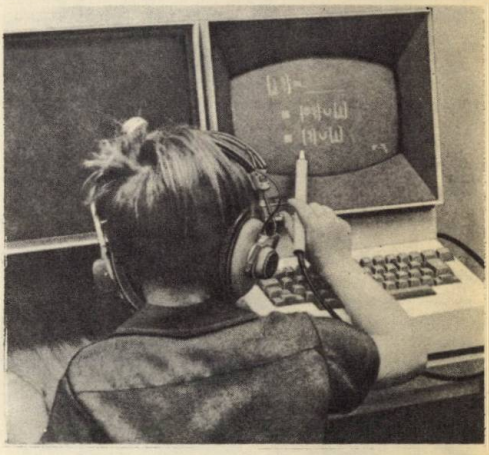

Preșcolarii învață la școala micului electronic

Ne servim acum, de pildă, de unul dintre sistemele de documentare automată («Walnut»). Aci, într-un fel de centrifugă sînt așezate în celule de plastic documentele. Sub formă de microfilme. În patru secunde ni se dă imaginea corespunzătoare documentului cerut, selecționată, mărită și proiectată pe un ecran.

Și dacă documentul cerut este scris într-o limbă pe care nu o cunoaștem, tot o mașină electronică ne va scoate din încurcătură.

O dactilografă, de pildă, fără să cunoască limba, poate bătea un text tehnic complicat — codat însă, iar «mașina de imprimat rapidă» traduce — la viteza, deocamdată de 1 000 de cuvinte în 12 secunde!

Să amintim însă că datorită optoelectronicii o mașină de calculat poate scrie 1 milion de litere pe secundă (aparat experimentat în laboratoarele de la Bagneux, firma Thomson-Houston).

VĂ ROG, MAI REPEDE...

Cînd ni se spune că în viitor vom călători în mod obişnuit cu hipersonice, deci cu viteza de 6 500 km/h, nu ne mai surprinde. Ne e mai greu să înţelegem de pildă pe Ducele de Wellington care înfruntase moartea într-o sută de bătălii dar nu a îndrăznit a se expune la primejdiile locomotivei decît la anul 1842 — cum ne relatează Ion Ghica. Iar prinţul consort Albert, care conducînd-o pe regina Victoria la tren, recomanda «maşinistului»: «vă rog mai prudent! 25 de km/oră e cam repede!» Viteza speria, cu toate că diligenţele constituiau un pericol mai mare. O statistică a accidenţelor arată că raportul era de 1 la 29,871 faţă de 1 la 495,551 pe drumurile de fier.

Astăzi avionul este mijlocul obişnuit de transport. Marile pachebuturi transoceanice sînt nevoite să se transforme în muzee, în restaurante sau în «locuri de vacanţă». Nimeni nu mai are atîta timp ca să piardă din el cu transportul.

O tînără, întrebată ce părere are despre noul avion Concorde, a răspuns: «Ştiţi, eu călătorii lungi fac o dată pe an, dar merg în fiecare zi de-acasă la servici, şi...»

Anul 2001 rezolvă şi această problemă a transportului pe distanţe intermediare sau chiar scurte.

Racheta «în direcţia planeta Venus pleacă peste 5 minute»

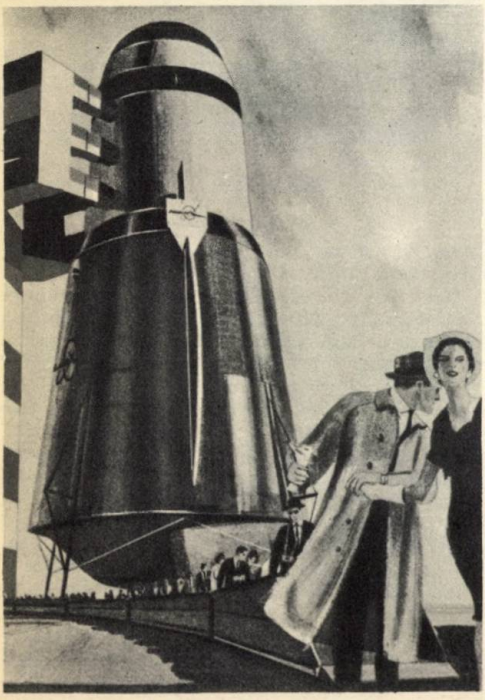

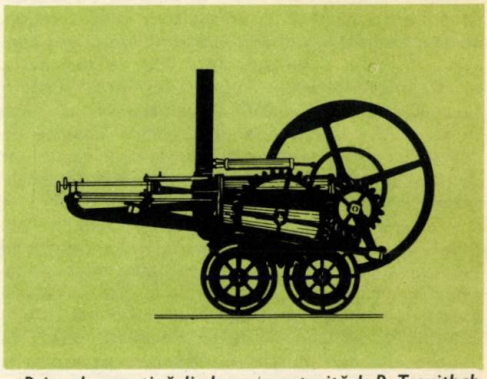

Prima locomotivă din lume (construită de R. Trevithch, 1804)

Pentru a parcurge 500 sau 1 500 km, autobuzele greoaie sînt înlocuite cu aerobuzul sau eurobuzul care împrumutînd «linia aeriană» la o viteză de cca. 900—1 000 km/h rezolvă timpul şi degajă autostrăzile. Ele pot transporta cca. 350 de persoane o dată. Dar se pot lua elicoptere sau mici avioane rapide, care ca şi marile nave hipersonice cu geometrie variabilă, nu au nevoie de spaţiu pentru decolare şi aterizare mult mai mare faţă de gabaritul avionului. În oraşe se circulă pe «covoare rapide» — trotuarele rulante. Automobilele rămîn în continuare o plăcere personală. Şi, fără pericolul de a contraveni la legile circulaţiei. În această privinţă profesorul Thomas Malone, preşedintele Comisiei naţionale americane pentru UNESCO, ne asigură: *«în anul 2001 automobiliştii nu-şi mai pot face de cap. Ei vor trebui să urmeze un itinerar ce va fi determinat prin dispozitive exterioare de securitate»*.

Această grijă a securităţii de transport este purtată atît pentru circulaţia la sol cît şi pentru cea aeriană, care prevede un strict control automatizat: radar şi maşini electronice.

CE-I RĂMÎNE DE FĂCUT ANULUI 2001?

Să fructifice cercetările ştiinţifice, profitînd din plin de uimitoarele aplicaţii tehnice. Şi mai departe...?

Atît — răspund unii predicatori occidentali. Se întocmesc statistici, se face bilanţul. Şi cel mai

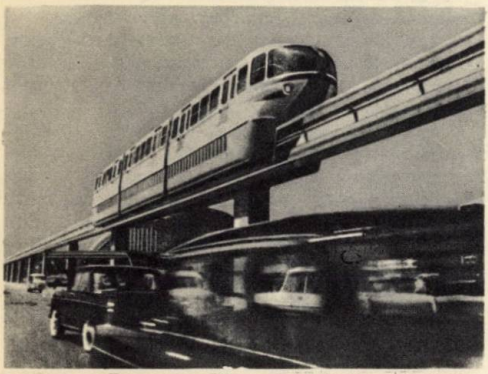

Un monorail, model «deceniul 6». Șina va fi înlocuită cu perne de aer!

tulburat, mai uimit de cifrele progresului, dl. **Herman Kahn** de la Institutul Hudson trage concluzii. Viitorul, în închipuirea sa, e găzduit pe cel mai înalt palier al cunoașterii, într-un confort desăvîrșit, servit de mașini electronice și putînd gusta odihna unei nesfîrșite duminici. Omenirea intră în vacanță. Îi rămîne o singură grijă: să-și creeze suficiente distracții, ca să nu se plictisească prea tare...

Sîntem tentați să zîmbim acestei imagini paradisiace, din care dl. Kahn a tăiat pomul cunoașterii și l-a înlocuit cu arborele plăcerii, cu fructele pe jumătate otrăvite («goana după plăceri va aduce domnia LSD-ului?»). Indiferent de motivele care-l conduc pe dl. Kahn spre o asemenea afirmație, ea impietează asupra imaginii omului de știință, dîndu-i cel mai impropriu, cel mai inacceptabil atribut: automulțumirea, limitarea.

Considerăm viitorul o victorie a strădaniilor noastre, dar aceasta nu înseamnă un punct terminus, ci o nouă etapă de dezvoltare. Istoria științei ne oferă nu puține argumente în acest sens.

Un vis milenar...

Omul și-a făurit din cunoaștere arma de apărare, de supraviețuire și în cele din urmă de dominare a unei «lumi» cu mult mai bine utilată de natură din punct de vedere fizic. Ajuns la «cota» secolului XX, era încredințat că toate descoperirile erau

...înfăptuit. A „zbura" acasă nu mai e o figură de stil

încheiate. Îi rămînea să le fructifice. Dar de aci, e o nouă perspectivă. Începe să înțeleagă că totul a rămas de aflat. «*99% din ceea ce se știe astăzi, se datorează oamenilor încă în viață*», spusese abia cu cîțiva ani în urmă Robert Oppenheimer. Putem conchide că anul 2001 va ști totul despre tot?

La sfîrșitul secolului XX sîntem din nou pionierii, temerarii exploratori ai Universului. «Omul, această ființă neastîmpărată» abia a început să-și croiască drum în Cosmos. A pus primele semne. Și și-a ascuțit «auzul» să poată afla posibila chemare a unor lumi îndepărtate. Sînt 40 de aștri pe o rază de 15 ani lumină. Pe care vom găsi viață? Sau poate, va trebui să căutăm mai departe? În așteptare, luna este aici, desfășurînd prospecte pline de promisiuni. La ce servește? Ar putea, de pildă, spune prof. Jacques Valensi «să slujească drept laborator de cercetare științifică. Sînt experiențe care necesită un vid cît mai perfect, greu obținut pe Terra. Luna ar fi ideală!»

Viitorul va avea așadar un bogat program de explorări spațiale. Pe de o parte. Pe de alta, a mai rămas de descoperit... Pămîntul. Pare neverosimil pentru dl. Kahn. Dar oamenii de știință care știu, afirmă că «nu știm mai nimic».

Să luăm ca exemplu vulcanologia, care a devenit știință abia de 4 decenii și aparent răspunde unui interes cu arie restrînsă: țările care posedă vulcani activi sau numai somnolenți. Și uităm că pe toată suprafața Terrei sînt risipiți vulcani, care, chiar stinși dau dovadă că sînt capabili de surprize. Dar iată că acești exploratori ne pun întrebări ciudate: Ce știm despre pămîntul pe care-l locuim? Și trebuie să recunoaștem că ne-am oprit privirea la suprafața solului. Minele cele mai profunde ajung pînă la 2—3 km. Forarea unei sonde la —12 km este inutilă. Țevăria de oțel, sondele, cablurile se sfarmă sub propria lor greutate. Magma în schimb aduce la suprafață mărturii de la adîncimi de —60 km! Călătoria în centrul Pămîntului nu a fost încă făcută. Un inginer sovietic, Mihail Tsiferov, construiește o rachetă — cu această destinație. Viteza e prevăzută 4 km/oră în sol calcaros. De trei ori mai mică în gresie! Dar pînă atunci... pe ce stăm? Din ce este făcut nucleul pămîntului? S-au făcut doar ipoteze. De tot felul. Și bineînțeles, se contrazic. Probe? Iată cîteva observații pe care le aduc vulcanologii, și în special cel mai temerar, cel mai neobosit dintre ei, Haroun Tazieff. Pămînturile nu par a avea un reazim solid. «Blocul scandinav», degajat de calota glaciară, respiră ușurat, urcînd cu 10 mm anual. Canada, la fel. Belgia are un balans. Partea de nord se apleacă, sudul se urcă. Haroun Tazieff adaugă noi mărturii. Coloanele templului Serapis, de lîngă Neapole, ridicat în epoca romană, sînt năpădite, mușcate de moluște marine. Aceasta pentru că solul a coborît, înecînd templul în mare, apoi, după un timp, l-a suit din nou, lent, parcă cu grijă să nu le surpe. Exemplele nu se opresc aici. Și se pune întrebarea «pe ce stăm?» Știința a început să «ciocăne» și să măsoare «crusta terestră».

În contextul acestor observații se întîlnesc unele întrebări pe care și le-au pus exploratorii din Antarctica: «Oare polul a fost cîndva în altă parte? Sau poate continentele au călătorit?» Fosilele descoperite aici — trunchiuri de arbori pietrificați, lungi de 7 metri și cu un diametru de 60 cm, înfipți în nisipuri fluviale, 61 de specii de plante etc — indică existența în urmă cu 250 milioane de ani, a unor păduri bogate, a unei vegetații întinse, și deci o climă umedă, temperată. În Antarctica! Așadar ce s-a întîmplat? De ce? Și se repune în discuție ipoteza savantului austriac Eduard Suess — 1885 — după care acum 1 500 milioane de ani, în emisfera australă era un imens continent ce unea Australia, Indiile, Africa de Sud, America de Sud, și în mijloc acest pămînt — Gondwana!

Cît știm despre Terra?

«Mările și oceanele au fost străbătute din cele mai vechi timpuri», am învățat noi pe băncile școlii. Și este adevărat, dar ele au rămas încă necunoscute. Cîndva era de ajuns să fii marinar ca să «cunoști» marea. Astăzi oceanografia apelează la toate disciplinele științei și tehnicii pentru a-i descifra enigmele, frumusețile și bogățiile. Încă nu a fost întocmit un inventar complet a ceea ce posedăm!

*
* *

Viitorul va fructifica, fără îndoială, observațiile, concluziile exploratorilor secolului XX. Și apoi, cu aceleași întrebări «De ce? La ce servește? Ce este mai departe?» va continua explorările. Îl va mîna aceeași curiozitate nepotolită, necesară, imperioasă, aceeași nevoie de a înțelege, de a descoperi, de a pătrunde mai în adîncul lucrurilor.

Catinca MUSCAN

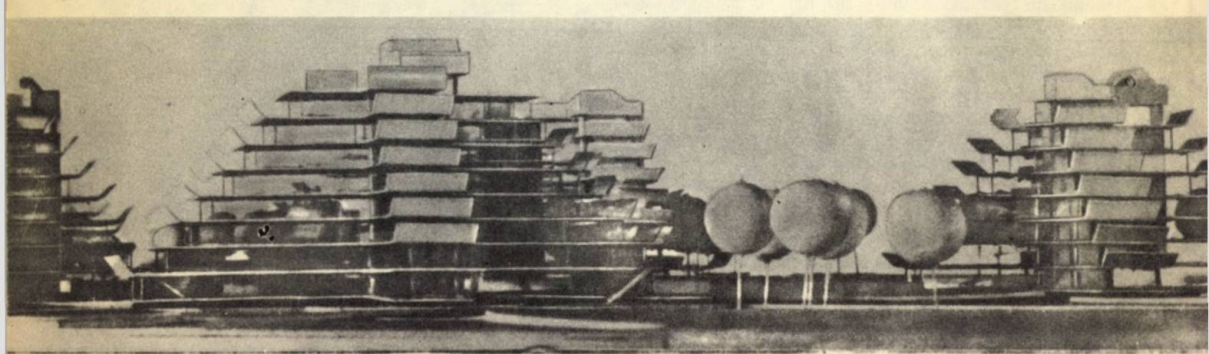

UMOR

— *Vai, cum ne-ați speriat! Am crezut că-i soțul meu!*

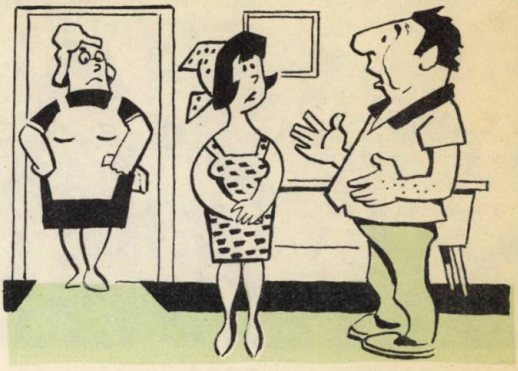

— *Ce tot ceri mașină de spălat! Nu stă mama ta cu noi?*

— *Nu ascultă de loc cînd îl chem. Ce-o să devină?*
— *Ospătar!*

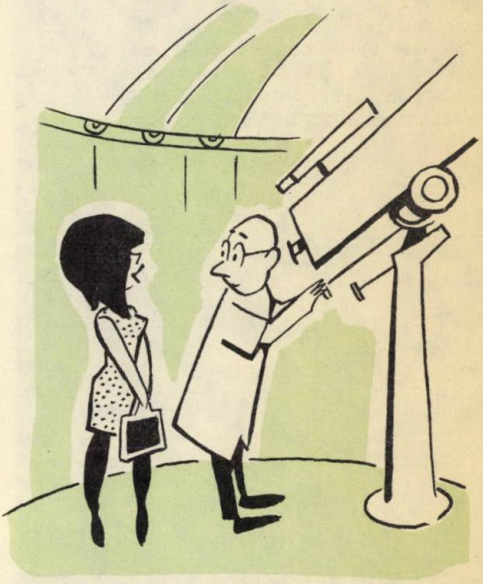

— *Ceea ce admir mai mult la voi, astronomii, este... cum descoperiți numele stelelor.*

H. LERU

„SPORT"

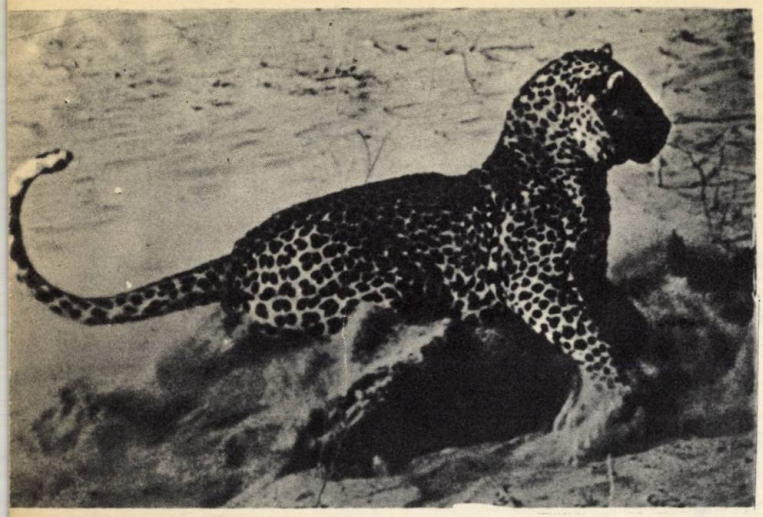

SPRINT
Record de viteză:
144 Km pe oră

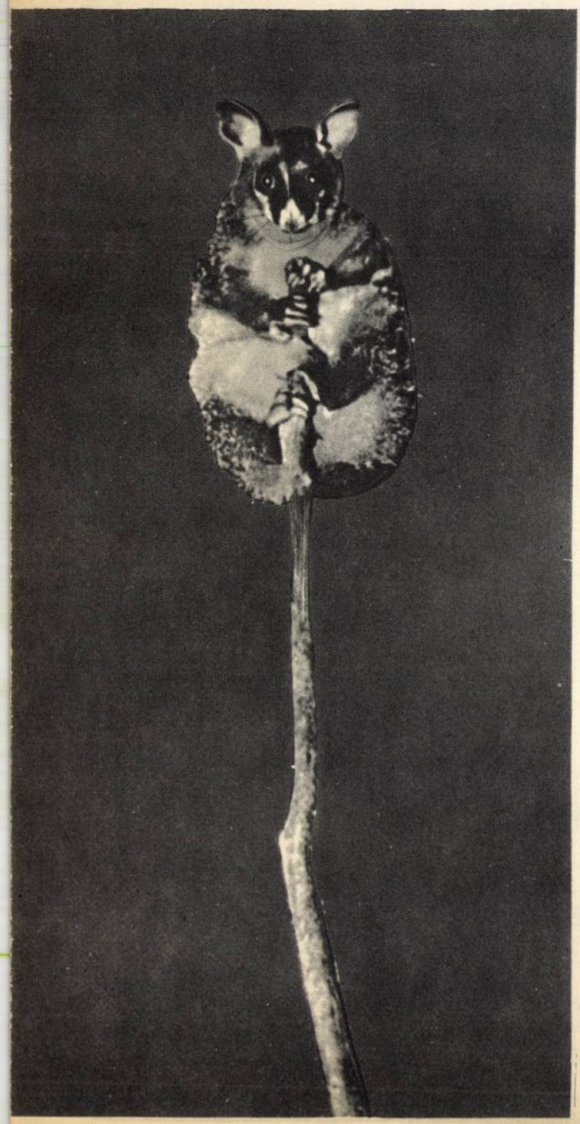

ATLETISM
Săritura cu prăjina

LUPTE
Victoria la puncte

NATAȚIE
Performanța
46 Km pe oră.

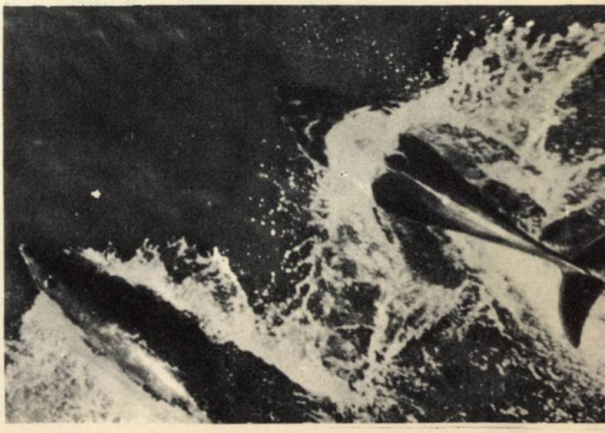

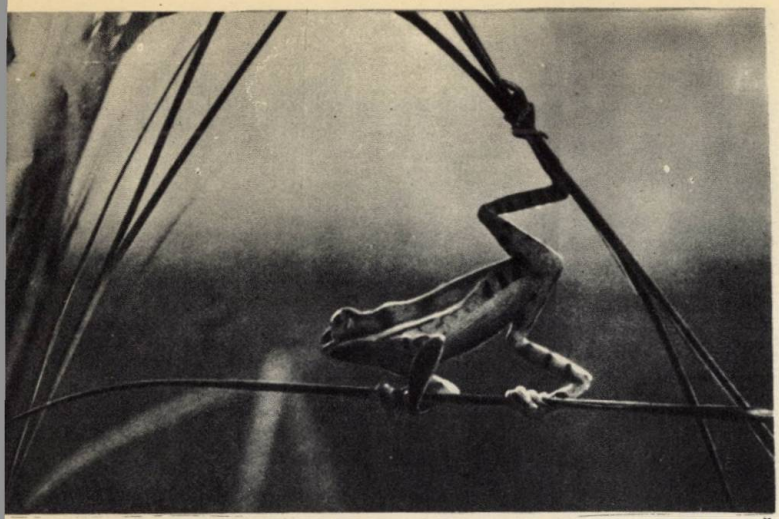

FOTBAL
O minge ciudată! Armandilio (Amenila de sud) cînd se apără

ÎN TRIBUNĂ
Un suporter nemulțumit

GIMNASTICĂ
La bîrnă

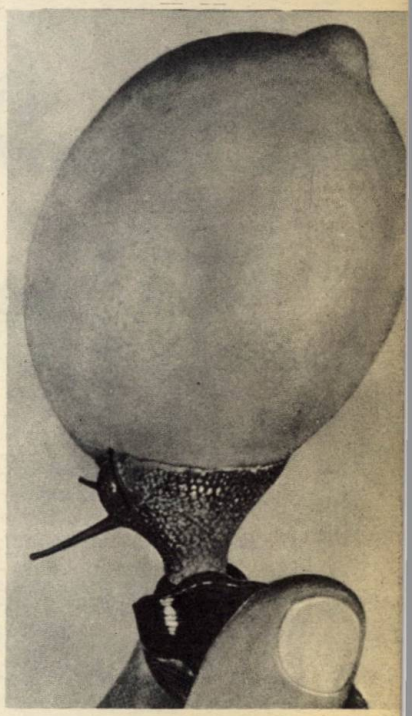

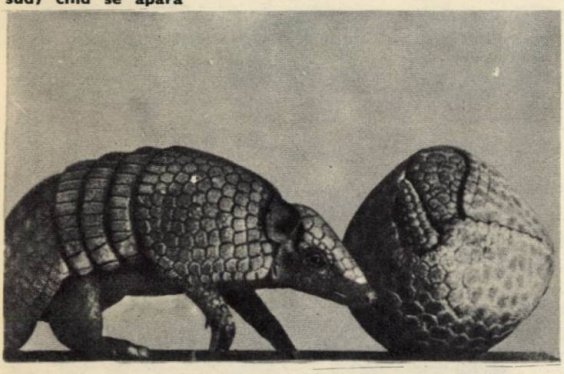

HALTERE
De 15 ori propria greutate

DUPĂ VICTORIE
Cel mai lung sărut: 25 de minute

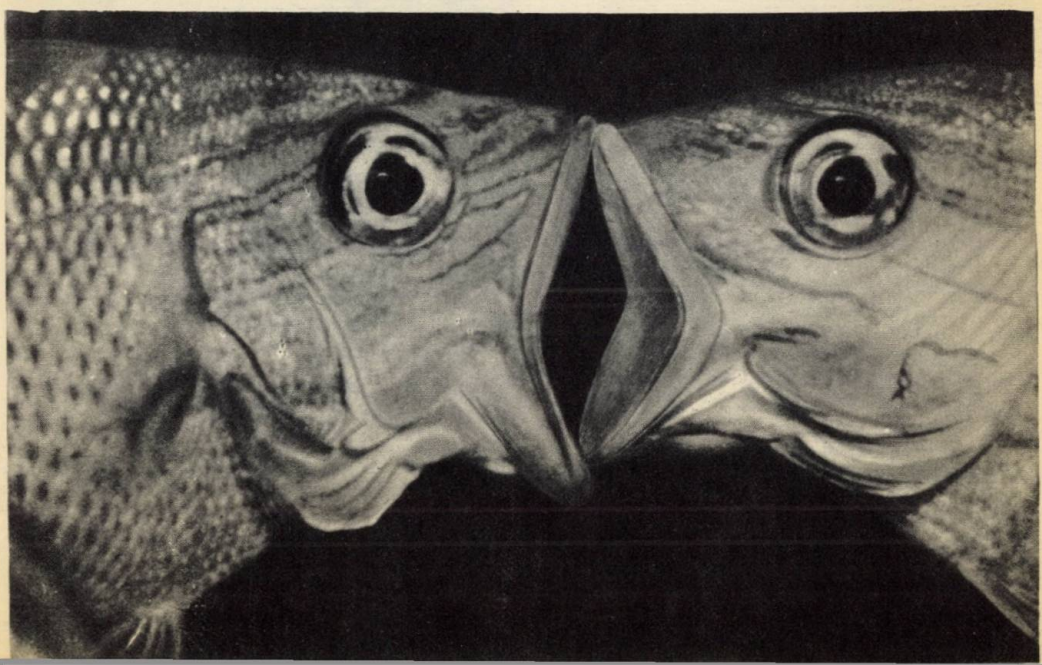

Siberia mea

Cînd scrii despre meleagurile tale pentru cititorul care le cunoaşte vag, lucrul cel mai greu este să-i spulberi din minte imaginea ce deseori trăieşte în subconştientul lui. Copil fiind, cuvîntul Siberia îl asociam în minte cu o şubă de vulpe, mare şi stufoasă. De ce? Nu ştiu nici eu. De ce străinul venit din depărtări, pe care l-am cunoscut la Moscova, la auzul cuvîntului «Siberia» a dat din umeri, s-a zgribulit rostind interjecţia frecventă în numeroase limbi «br-r-r!». Ziua cînd am stat de vorbă, era o zi de iulie, şi în Siberia era cald ca în toiul verii, ştrandurile de pe malurile fluviilor şi lacurilor erau pline.

Am adus la Moscova un buchet de flori de cîmp din Siberia — bujori roşii ca focul, mari cît o palmă, flori de un galben pal delicat, albastre cum e cerul tropical. În drum spre casă, de la aeroport, am fost întrebat nu o dată unde le-am cumpărat. Nimeni nu credea că acolo, unde gerurile ajung într-adevăr la minus 150 de grade, pămîntul poate dărui oamenilor, în vara atît de scurtă, flori cu o paletă atît de bogată de culori suave.

În trecut, Siberia era considerată ţinutul în care urşii hălăduiesc în voie. Azi se consideră că urşii s-au strămutat de acolo. Aici hidrocentrala de la Bratsk, dincolo un complex chimic, bietul «moş Martin» nici nu mai ştie unde să se aciuieze. Am trăit mulţi ani în Kuzbas. Este inima industrială a Siberiei. Călătoreşti cale de 150 de km, de fapt de-a lungul unei străzi neîntrerupte — străbaţi cătune, aşezări miniere, oraşe.

Cea mai precisă definiţie a Siberiei a dat-o, după părerea mea, un geograf: «Siberia este a patra parte a Asiei, egală în suprafaţă cu întreaga Europă». Şi dacă în Europa au încăput atîtea diferenţe naturale, economice, naţionale, nu este greu să ne închipuim cît de variată şi de policromă este Siberia.

Doi prieteni

Cînd la Minusinsk pomii au dat în floare, la Norilsk urlă viscolul. Întinsa mare galbenă a lanurilor de grîu de la Kulanda nu aminteşte cîtuşi de puţin muntosul Altai cu culmile sale înzăpezite, cu cataractele sale atît de impresionante şi cu pădurile dese de cedru. Obi, fluviu cu ape domoale, nu seamănă cu vijeliosul Enisei. Siberia are oraşe de o jumătate de milion de locuitori dar pe harta ei sînt şi pete albe, transportul este asigurat şi de nave aeriene moderne cu reacţie, dar găseşti totodată şi sănii trase de reni.

Oamenii ce populează aceste ţinuturi sînt şi ei diferiţi. În Occident, imaginea siberianului, deşi romantică, este departe de a fi reală. O fire tăcută, un om dîrz dar cam mohorît — iată cum şi-l închipuie unii pe locuitorul Siberiei. Cîndva, poate, imaginea corespundea! Azi, după părerea mea, Siberia este populată de oameni mai comunicativi, mai prietenoşi decît oricînd.

persoane poartă numele de Ermak. Nu-i exclus, tot ce se poate, ca unii din ei să fie urmaşi direcţi ai aceluia care a unit Siberia cu Rusia.

La noi — ca de altfel pretutindeni — oamenii sînt diferiţi. Ei au totuşi ceva comun — este ceea ce numim «caracterul siberian». Noii sosiţi, fiecare val nou de persoane venite să se aşeze aici, au îmbogăţit acest caracter, au contribuit cu ceva propriu la făurirea lui.

N-am să uit niciodată centrala hidroelectrică de la Krasnoiarsk. Apele veniseră puhoi. Enisei se ridicase pînă la coronamentul barajului. la bieful aval se petrecea ceva ce putea fi apreciat drept erupţie subacvatică — detunături, vîltori şi vîrtejuri ameţitoare, coloane învolburate de ape spumegînd. Pe podeţuri de lemn treceau nepăsători muncitorii care, cu cîţiva ani în urmă, scriseseră pe primul bloc de piatră prăvălit în adîncurile fluviului dezlănţuit: «Supune-te, Enisei». Puterea centralei hidroelectrice de la Bratsk este de aproximativ 4 mi-

Irkutsk, Piaţa Lenin

În ce priveşte naţionalităţile sîntem — ruşi, ucraineni, cazahi, iakuţi, estonieni, hakaşi, tatari, evenci — într-un cuvînt, sîntem aici reprezentanţi ai aproape tuturor naţionalităţilor Uniunii Sovietice. Dar nu prea ne interesează cine ce este, ce nas are. Obişnuim să apreciem omul după alte criterii. Însă prichindeii cu pometii ieşiţi în afară, cu ochii căprui şi adînci, pe care îi găseşti atît de mulţi în Altaiul muntos sau dincolo de Baikal, ne sînt deosebit de simpatici.

Unii dintre noi am locuit mai ieri-alaltăieri la Kiev sau la Moscova. Bunicii unora au venit aici cu un secol două în urmă. Alţii, iarăşi sînt de prin părţile locului, siberieni get-beget. Cîteva mii de

lioane kilowaţi, de cîteva ori mai mare decît a avut întreaga ţară înainte de revoluţie. Centrala hidroelectrică de la Krasnoiarsk va fi cu aproximativ 1 milion mai puternică, iar nodul de termocentrale electrice de la Kansk-Itatsk — prevăzut să fie realizat pînă în 1980 — va avea o capacitate egală cu cea a cîtorva centrale hidroelectrice cum este Krasnoiarskul.

Ţin minte, acum şase ani, am însoţit nişte geologi. Deplasarea se făcea cu sănii remorcate de tractoare. Ţinta noastră — echipa de exploratori cantonată undeva într-un sătuc pierdut în munţii Kuznetkului. Am călătorit 48 de ore. Era un ger de-ţi îngheţa şi răsuflarea. Pe copacii ce străjuiau drumul, cocoşii

de pădure se simțeau cum nu se poate mai bine și priveau nestingheriți expediția noastră. Acum, pe acest drum circulă regulat autobuze. Acolo se înalță orașul Belogorsk. Munții din jur au în structura lor materia primă necesară fabricării aluminiului.

Sîntem gospodari pretențioși, cicălitori. Transformînd Siberia într-un ținut industrial, ne îngrijim totodată de păstrarea naturii sale. Vrem să n-o alterăm, vrem ca bogățiile sale să nu dispară. Ca în Baical să nu fie exterminat uimitorul pește omul (Coregonus antumnolis) iar Altaiul albastru să fie albastru și verde. Nu ne place cînd un oraș tînăr este lăudat pentru că a «împins taigaua». Ne plac mai mult orașe cum sînt Angarsk, unde în curțile caselor s-au păstrat pini seculari, sau Akademgorsk, în care veveriţele vin să-și ia dejunul pe balcoanele caselor.

În sufletul său, siberianul — chiar dacă este vorba de un membru corespondent al Academiei de științe — a rămas același amator de hoinăreli — vînător, pescar, culegător de fructe de pădure, de ciuperci. Sîmbăta, la sfîrșit de săptămînă, automobilele și motocicletele în șir lung se îndreaptă dincolo de periferiile Novosibirskului. Uneori amatorii străbat și 150 km în căutare de răchițele sau de merișori.

Anul trecut, toamna, am făcut și eu o călătorie spre ținuturile unde încep marile mlaștini ale depresiunii din Siberia de vest. Sub cerul înalt, de-un albastru închis, se întinde o vastă cîmpie, o depresiune argintie acoperită cu mușchi, din loc în loc cresc pini, o specie rară, probabil din perioada de dinaintea potopului. Rîurile cu apele lor domoale, năpădite de plante acvatice, curg leneșe, lacurile sînt rotunde ca niște farfurii uriașe. Zone de taiga și din nou smîrcuri. 1 600 de km de la est spre vest... Spre aceste ținuturi își îndreaptă acum privirile, întreaga Siberie, țara întreagă. Aproape întreaga depresiune constituie de fapt un rezervor de țiței și gaze. Rezervele sînt evaluate în miliarde de tone și în trilioane de metri cubi. Iată o carte de vizită pe înțelesul nu numai al specialiștilor: extracția medie zilnică pe sondă în S.U.A. este de 1,7—1,9 tone. În depresiunea Siberiei de vest ea este de 70—100 tone.

Geologii susțin că aici se găsește și fier — din nou miliarde de tone. Iată de ce prin mlaștini se avîntă neîncetat mașini care răzbat peste tot, vagonete și corturi marchează începutul viitoarelor orașe. Apărîndu-se de țînțari, scoțîndu-și anevoie cismele de cauciuc din mocirlă, băieții noștri își continuă drumul spre inima depresiunii. Cu unul din acești tineri am făcut cunoștință, m-am împrietenit cu el în cursul unei călătorii la Vasiuganie. La început, nu m-a impresionat în nici un fel. Un flăcău ca atîția alții dintr-o echipă de sondori. Și numele lui era dintre cele mai obișnuite — Ivanov. Un om bun, vesel. Cunoscîndu-l mai bine, am descoperit în el sumedenie de talente. Este un excelent conducător auto, motociclist și conduce la fel de bine șalupa. Și-a construit el, cu mîinile lui, o casă la Novosibirsk și tot el și-a meșterit o barcă cu motor. Gătește un borș pe care l-ar invidia multe gospodine. Ca Ivanov al meu sînt mulți. I-am găsit la construcția căilor ferate și în exploatările forestiere din adîncurile pădurii, i-am întîlnit în sovhozuri și pe pămînturile înțelenite.

N-am să amintesc cifre cu privire la creșterea economică a Siberiei, în jumătatea de veac trecută de la Marea Revoluție Socialistă. Am să spun doar atît, că această regiune va deveni, cu timpul, cea mai industrială regiune a țării. Destinul unor orașe ale Siberiei nu este mai puțin elocvent. Orașul în care locuiesc este amintit într-un pasaj al romanului lui I. Ehrenburg «Și a fost ziua a doua».

«Orășelul Novo-Nikolaevsk fusese capitală de județ. Oamenii trăiau acolo în liniște, fără chef. Pe strada principală umblau porci. În zilele de sărbătoare, cizmarii făceau scandal. Funcționarii jucau preferanța. Era un oraș la fel cu mii de alte orașe. Și a venit Revoluția. Orașul a trecut de cîteva ori din mîna albilor în mîna roșilor și viceversa. Pe urmă a învins Revoluția. Orașul și-a schimbat numele — a devenit Novosibirsk. Dar nu și-a schimbat numai numele: și-a schimbat și viața».

Novosibirsk are azi un milion de locuitori. Industria sa fabrică mașini-unelte (dimensiunile unora sînt cît ale unei case cu două etaje), magnetofoane portabile, iar cetățenii săi urmăresc spectacole de operă în teatrul orășenesc de operă și balet. În orașul satelit al Novosibirskului, așezare cu profil științific, lucrează zeci de mii de oameni de știință. Recent, fizicienii din Novosibirsk au obținut plasmă cu o temperatură de 100 milioane de grade. A fost făcut un pas important spre dirijarea reacțiilor termonucleare.

Relatînd despre experiența fizicienilor din Siberia, unele ziare din Occident au scris: «...În această uimitoare Siberie...»

A. NIKITIN
Ziarist

Regiunea Tiumen. Încărcături pentru geologii care explorează noi zăcăminte de gaz și țiței.

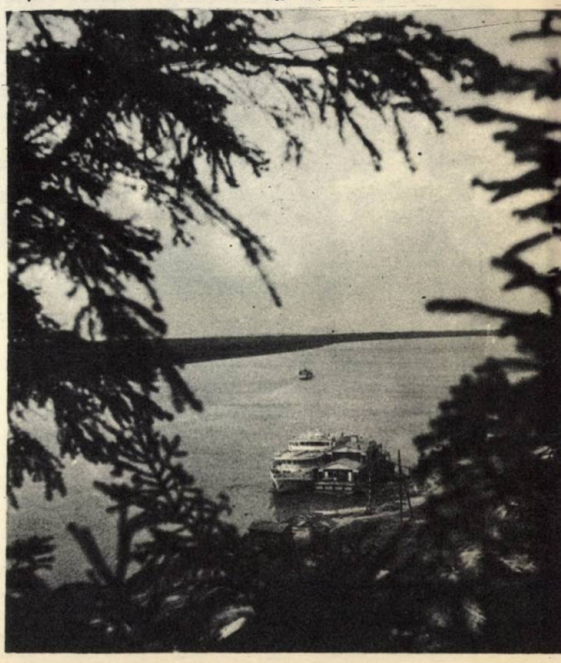

PRIORITATEA LE APARȚINE

Prima Asociație a Femeilor din România...

...ia ființă la Brașov, în 1850. Fondatoarea și cea dintîi președintă a ei: Maria Nicolau, soacra cărturarului român Iacob Mureșeanu. Această asociație a fost nu numai o înaintașă a mișcării de emancipare a femeilor din România, dar și unica dintre toate societățile feminine apusene, din acea vreme, care a urmărit scopuri culturale. La baza activității primei asociații de femei din România, întemeiată de brașovence, a stat ideea conștiinței unității naționale, idealurile revoluției de la 1848, dorința fierbinte de ridicare socială prin cultură.

«Voim a fonda o Asociație sau Reuniune de dame române, după pilda altor dame europene, cu scopul nu numai de a ocroti fetițele orfane și sărace, dar cugetul nostru este de a înființa școli și așezăminte pentru cea mai solidă creștere a fetelor române, în mai multe părți locuite de români, fără deosebire de confesiune» — se spunea în Chemarea-program adresată tuturor femeilor din România.

Din 1855, Reuniunea femeilor române din Brașov, cum se numea prima asociație de femei din țara noastră, înființează școli primare și școli de lucru manual la Brașov, Blaj, Sibiu, Cîmpeni, pe care le subvenționează. În 1865, asociația întemeiază o clasă secundară pentru fete la Brașov, cu profesori ai liceului român din acest oraș. De la focarul brașovean de cultură iau lumină și alte centre românești, înființînd asociații similare. Au apărut astfel, rînd pe rînd, reuniuni ale femeilor române la Lugoj, în 1863, la Iași — în 1867. Această a treia Reuniune este fondată de Cornelia Emilian, soția profesorului Ștefan Emilian de la Universitatea din Iași, aflat pe atunci la Brașov. Asociația pune și ea temeliile învățămîntului profesional pentru fete în Moldova. La Abrud, în inima Țării Moților, Asociația feminină înființată de Ana Gal, deschide și ea o școală românească primară pentru fete, avînd ca primă învățătoare pe cunoscuta poetă din Transilvania Maria Cuțan. La Sibiu, Reuniunea femeilor române, prezidată de Maria Cosma, înființează o școală de menaj și de industrie casnică. Exemplul primei asociații brașovene este preluat cu căldură de femeile din Arad, din Blaj, Hunedoara și din marile orașe ale Bucovinei. Lupta pentru emancipareа femeii vizează nu numai scopuri sociale și culturale, ci și atragerea și impunerea femeii în viața economică a țării.

PRIMA PUBLICAȚIE ADRESATĂ FEMEILOR...

...apare în România în 1839, la Brăila. Se numea «Econoama Română» sau «Jurnal pentru Dame». Inițiativa aparține unui om de cultură, Ioan Penescu. Articolul-program al primului număr din 22 decembrie 1839, de altfel unicul care s-a păstrat, din păcate, condamnă poziția socială nedreaptă a femeii din acea vreme, lipsa ei de drepturi civice cu grave con-

1968
1856
112

secințe. Se evidențiază o idee majoră: femeia, sortită ignoranței, ținută în afara vieții politice și economice de către legi și mentalități înguste, devenea incapabilă, prin lipsă de cultură și de orizont, să educe cum trebuie generația viitoare, să-și îndeplinească marea ei îndatorire cetățenească și patriotică.

PRIMA ZIARISTĂ DIN ROMÂNIA: SOFIA COCE...

...debutează la 16 ani în «Gazeta de Moldavia», susținînd prin articole vehemente cauza emancipării femeii, de partea căreia se aflau patrioți luminați, printre care și Mihail Kogălniceanu. Înfruntînd ironiile și calomniile — pe atunci semnătura unei femei într-o gazetă putea fi chiar motiv de scandal public — Sofia Coce colaborează la «Steaua Dunării», «Dacia», «Reforma», «Românu» — cunoscute publicații ale vremii sale — cu articole și pamflete redactate într-un stil incisiv, plin de vervă și străbătute de mari idei în sprijinul Unirii Principatelor Române și al progresului social, pentru răspîndirea culturii în toate păturile populației.

PRIMA AVOCATĂ DIN LUME, — O ROMÂNCĂ: ELENA BILCESCU...

...își face intrarea în Baroul Avocaților din București în 1890, nu însă fără luptă. Prejudecățile în ceea ce privește sexul slab și frumos, erau puternice și în lumea justiției. O femeie-avocat? O femeie la bară, alături de bărbat? Nu s-ar știrbi cumva autoritatea justiției? N-ar scădea prestigiul breslei avocaților? — se întrebau, desigur, mulți. Spiritul înaintat a triumfat totuși. Pentru satisfacerea cererii tinerei posesoare a diplomei de doctor în drept, s-a găsit o formulă. Deoarece legile nu precizau că avocatul trebuie să fie neapărat de sex masculin, cererea Elenei Bilcescu a fost satisfăcută. O femeie a pătruns astfel prin porțile pînă atunci ferecate ale baroului. Vestea a stîrnit nu numai senzație ci și foarte multă satisfacție, în special în rîndurile femeilor din România și din întreaga lume, ca și în rîndurile bărbaților cu vederi înaintate. La București au început să sosească telegrame de felicitare, cea dintîi fiind semnată de președinta Asociației Mondiale a Femeilor.

CEA DINTÎI DOCTORIȚĂ DIN ROMÂNIA...

...se numea Maria Cuțarida. S-a decis să urmeze o profesiune științifică, considerînd că femeia poate face mai mult pentru societatea în care trăiește. Era un mare act de curaj să bați la porțile științei în acele vremuri cînd femeia continua să fie socotită inferioară bărbatului.

Maria Cuțarida e originară din Călărași, născută în 1856. La 22 de ani o găsim studentă la Facultatea de medicină din Montpellier (Franța). Licența și-o dă la Paris. Lucrarea sa de doctorat tratează problema, la fel de actuală și azi, a cancerului uterin. E un domeniu în care va lucra și va studia și după întoarcerea în țară. După ce lucrează un timp ca medic șef al secției de ginecologie a Spitalului Filantropia din București, i se oferă o catedră de igienă la Școala «Elena Doamna». Apoi, ocupă postul de medic la Fabrica de tutun și chibrituri din București. Mariei Cuțarida îi revine și meritul de a fi organizat primele leagăne pentru copiii de muncitori. A profesat medicina cu pasiune, cu conștiința menirii sociale pe care o are medicul.

GEORGES SIMENON

MAIGRET şi „Ursuzul"

TÎNĂRUL îndepărtă puțin casca de la urechi.

— Ce-ți spuneam, unchiule?... Al da... Cînd fetița se întoarse de la școală și soția a observat petele acelea roșii, ne-am gîndit la scarlatină și...

Era imposibil să sfîrșești o frază mai lungă: mereu, pe imensul plan al Parisului care ocupa un perete întreg al camerei, se aprindea cîte un beculeț. De data aceasta era în arondismentul XII și Daniel, nepotul lui Maigret, punînd fișa în centrala telefonică, întrebă:

— Ce-i?

Ascultă indiferent, repetînd pentru comisarul așezat la masă:

— Ceartă între doi arabi într-un local din Place d'Italie...

Tocmai relua discuția dinainte cînd un alt beculeț de pe hartă se aprinse iar.

— Alo! Cum?... Accident în Boulevard de la Chapelle?...

Dincolo de ferestrele mari, fără perdele, ploaia cădea cu putere, în torent, ploaie de vară care desena linii luminoase în întunericul nopții. Aerul era încărcat, dar în marea sală a „Police-Secours", unde se refugiase Maigret, se sta bine. Cu puțin înainte, fusese în biroul lui din Quai des Orfévres. Aștepta un telefon de la Londra în legătură cu un falsificator internațional, descoperit de inspectori într-un mare hotel de pe Champs-Elysées. Putea să capete legătura abia la miezul nopții sau numai după o oră și, în așteptare, Maigret, neavînd nimic de făcut și plictisindu-se singur în birou, ordonase să i se dea toate chemările la „Police-Secours", situat în celălalt capăt al străzii, unde în acea noapte era de serviciu nepotul său.

Lui Maigret îi plăcuse întotdeauna sala aceea, enormă și curată ca un laborator, necunoscută parizienilor, care era de fapt însăși inima Parisului. La toate încrucișările de străzi sînt instalate mici aparate vopsite cu roșu, care au un mic gemuleț pe care dacă îl spargi, intri automat în legătură telefonică cu postul de poliție al cartierului și cu postul central. Oricine poate cere ajutor pentru un motiv sau altul. Imediat beculețul de pe harta monumentală se aprinde, iar omul de serviciu primește chemarea o dată cu brigadierul postului de poliție apropiat. Jos, în curtea întunecată a Prefecturii, două autocare pline de agenți sînt gata să intervină în cazurile grave. Alte 60 de posturi de poliție au pregătite mașinile și stau în așteptare, în afara agenților pe bicicletă.

Încă un beculeț se aprinse.

— Tentativă de sinucidere cu gardenal, în rue Blanche —, repetă Daniel.

Zi și noapte viața dramatică a capitalei se făcea cunoscută așa, prin mici semnale luminoase pe un zid; nici un autocar, nici o patrulă nu pleca fără ca motivul deplasării să nu fi fost semnalat la centru.

Maigret susținea că tinerii inspectori ar fi trebuit să facă o practică de cel puțin un an în această sală, pentru a învăța geografia criminală, și el, ori de cîte ori era liber, își petrecea cu plăcere aici o oră, două.

Unul din oamenii de pază mînca pîine cu salam. Daniel reluă:

— Am chemat repede pe Lambert și peste o jumătate de oră petele roșii dispăruseră. Era urticare... Alo!

Se aprinse un beculeț. Era o chemare directă. În acel moment cineva spărsese geamul aparatului din colțul străzii Caulaincourt cu strada Lamarck. Este impresionant pentru cine o face... O femeie sau un bărbat, în prada panicii și neajutorat, își înfășoară mîna în batistă și lovește geamul...

Maigret, care își privea nepotul, îl văzu ridicînd sprîncenele. Figura tînărului avea o expresie de uluială, apoi de spaimă.

— Ah, ascultă, unchiule, — se bîlbîi el. Mai ascultă puțin, apoi schimbă fișa. Alo, alo!... Postul de poliție Damremont? Dambois, d-ta ești? Ai auzit?... Da, și mie mi s-a părut... Ce spui? Autocarul a și plecat?

Asta însemna că în mai puțin de trei minute agenții vor fi la locul respectiv.

— Scuză-mă unchiule dar este ceva straniu! Am auzit mai întîi în aparat o voce care striga. „La dracu' cu voi polițiștii!". Apoi, imediat, zgomotul unei împușcături.

— Spune brigadierului din Damremont că voi fi acolo peste puțin și să nu atingă nimic!

Maigret parcurse coridoarele pustii, coborî în curte și se urcă într-o mașinuță rezervată șefilor poliției. Erau orele zece și un sfert.

— Rue Caulaincourt... Repede...

De fapt nu era treaba lui. Poliția din cartier era la post și doar după ce își va fi întocmit raportul se va hotărî dacă acel caz va fi încredințat poliției judiciare sau nu. Maigret era împins însă de curiozitate. Mai erau și faptele petrecute cu multe luni în urmă cînd primise un telefon.

— Comisarul Maigret?

— Spune...

— Vorbesc chiar cu comisarul Maigret?.

— Da, sigur...

— Atunci, du-te și vezi...

— Cum?

— Am spus du-te și vezi! Am împușcat agenții pe care i-ai pus să mă păzească... Este inutil să trimiți alții... Nu vor avea niciodată pielea mea. Urmă apoi o împușcătură.

Accentul străin clarificase totul. Un delicvent polonez, refugiat într-un hotel, urma să fie arestat în zori. Dar, după ce împușcase pe cei doi inspectori, și-l avertizase pe comisar, polonezul se împușcase și el. Aceasta era coincidența care-l surprinsese pe Maigret. Nu era oare uluitor că la interval de cîteva luni se repeta aproape același lucru?

Mașinuța mergea pe boulevard Rochechouart cu cinematografe și dancinguri orbitor luminate. De la colțul străzii Caulaincourt în jos

era liniște și pustiu, ici și colo cîte un trecător grăbit de ploaie. Mai încolo un mic grup, în rue Lamarck și la cîțiva metri autocarul.

— Bună seara, Dambois...

— Bună seara, domnule comisar...

Dambois îi arătă o formă întinsă pe trotuar la mai puțin de un metru de aparatul de ajutor.

— Moarte instantanee — spuse medicul ștergîndu-și genunchii îmbibați de apă. Lovitură în urechea dreaptă.

Maigret simulă gestul.

— Sinucidere?

— Așa se pare...

Dambois arătă comisarului revolverul la 50 cm. de mîna mortului.

— Îl cunoști, Dambois?

— Nu... Și totuși îmi face impresia unuia din cartier...

— Vrei să vezi ce are în portofel?.

Apa care îmbibase borul pălăriei scălda acum fața lui Maigret.

Brigadierul scoase portofelul dintr-un buzunar. În el erau șase bilete de 100 de franci și fotografia unei femei. În alt buzunar găsi un buletin de identitate pe numele Michel Goldfinger, 38 ani, samsar de diamante, 66 bis rue Lamarck. În buzunarul de la piept Maigret găsi o pungă mică din hîrtie fină.

— Vrei să faci puțină lumină cu lanterna, Dambois?

Desfăcu cu grijă pachetul și vreo zece pietricele, diamante nemontate, străluciră în lumină.

— Nu se poate spune că mobilul crimei a fost furtul! murmură brigadierul, sau că mizeria a fost cauza sinuciderii... Ce părere ai, șefule?.

— Ai interogat vecinii?

— Inspectorul Lognon se ocupă cu asta...

La fiecare trei minute un autobuz trecea fie în sus, fie în direcție opusă și cum strada era în pantă, zgomotul motoarelor era puternic.

— Ciudat... — murmură pentru sine.

— Ce anume?

— Că în oricare alt loc am fi avut ceva informații asupra împușcăturii. Ai să vezi că Lognon nu va reuși să afle nimic, din cauza pantei care provoacă descărcări la carburator.

Nu greșea. Lognon, pe care colegii îl botezaseră „ursuzul", căci era veșnic prost dispus, se apropie de brigadier.

— Din 20 de persoane, una n-a putut să-mi spună ceva în legătură cu împușcătura.

— Fotografiați corpul și transportați-l la Institutul medico-legal, doctorului Paul, pentru autopsie. Revolverul să-l trimiți expertului Gastinne-Renette.

Inspectorul Lognon, care poate văzuse în acest caz o ocazie bună pentru a se distinge, fixă amenințător trotuarul.

— Vii cu mine, Lognon? Dat fiind că faptul s-a petrecut în sectorul vostru...

Se îndepărtară împreună. Strada era pustie, nu se vedea decît lumina de la două mici cafenele.

— Scuză-mă, bătrîne, dacă mă ocup de ceva care nu mă privește, dar mă obsedează un lucru... Nu știu încă ce... Mă înțelegi? Firește, dumneata vei conduce oficial cercetările.

Dar Lognon își merita porecla de scorbutic, de trăznit, ca să se ostenească să răspundă la cuvintele amabile ale comisarului.

— Vezi, dacă un individ ca Stan Ucigașul, știind că va fi arestat, a preferat ghilotinei un glonte în cap este lesne de înțeles, era în firea lui să se apere pînă la urmă întocmai unui animal sălbatic și în ura lui împotriva societății să tragă și în cei doi care-l supravegheau. Este ușor de înțeles și telefonul pe care mi l-a dat mie, inamicul direct. De telefonul acela ziarele n-au vorbit nimic, doar cîțiva colegi erau în curent.

Cuvintele urlate în aparatul de la „Police-Secours" nu aveau de-a face cu micul negustor de diamante. Tot ce se putea spune despre el, la un examen rapid, era că omul nu strălucea în inteligență, era un bolnăvicios, nefericit. Căci comerțul cu diamante, ca oricare alt comerț, are bogații și săracii săi.

Maigret cunoștea sediul — o mare cafenea din rue Lafayette — unde marii mediatori așezați la mesele lor, se întîlneau cu modeștii negustorași, cărora li se încredințau cîteva pietre...

— Aici stă... — spuse Lognon, oprindu-se în fața unei case vechi cu 6 etaje.

Sunară. Ușa se deschise și portăreasa care tocmai își lăsase lucrul îi privi mirată.

— Scuzați, vă rog... Domnul Goldfinger locuiește aici?

— L-ai văzut întorcîndu-se, Desirée?... Nu... A ieșit acum o jumătate de oră...

— Singur?

— Da... S-a dus probabil să-și cumpere țigări...

— Iese des, serile?

— Aproape de loc... rar la vreun film, cu soția și cumnata...

— Sînt acasă?

— Da... În seara asta au stat în casă... Vreți să le vorbiți? Locuiesc la etajul 3, în dreapta...

Nu era lift. Un covor închis acoperea treptele iar o lampă electrică lumina fiecare etaj. Casa era curată, comodă.

— Sun? — întrebă Lognon.

Se auzi soneria și un scaun mișcat al cuiva, care se ridică, apoi o voce tînără care spuse:

— Vin...

Un pas ușor. Ușa se deschise și aceeași voce pronunță:

— Nu ai stat...

Fraza trebuia să sune astfel: „Nu ai stat mult"... Dar persoana care deschisese se opri dintr-odată în fața celor doi oameni pe care nu-i cunoștea:

— Vă rog să mă scuzați... credeam că...

Era tînără, drăguță, îmbrăcată în negru, cu ochii deschiși și păr blond.

— Doamna Goldfinger?

— Nu, domnule... domnul Goldfinger este cumnatul meu.

Nu se aşteptase la o vizită şi, în uluiala ei, uitase să-i invite înăuntru. Privirea era neliniştită.

— Permiteţi? — spuse Maigret înaintînd.

Din casă se auzi o voce obosită:

— Ce s-a întîmplat, Eva?

— Nu ştiu...

Cei doi oameni au intrat într-un vestibul mic. La stînga un salonaş, care probabil nu era folosit prea des, judecînd după ordinea meticuloasă care domnea acolo. În cealaltă odaie, bine luminată, radioul era deschis.

Înainte ca inspectorul şi comisarul să ajungă aici, fata o luă înainte spunînd:

— Permiteţi-mi să închid uşa la dormitor! Sora mea nu s-a simţit bine şi s-a culcat.

Liniştea care domnea în casă era liniştea specifică familiilor tihnite, în care nu se întîmplă niciodată nimic. Mobila era modestă, trei scaune erau ocupate cu tipare de croitorie, jurnale de modă, pe masă un foarfece şi stofa pe care fata tocmai o tăia cînd sunaseră ei.

Eva închise radioul şi liniştea deveni absolută. Lognon, mai ursuz ca niciodată, îşi privea pantofii uzi. Maigret răsucea în mîini pipa pe care o stinsese.

— Cumnatul dumneavoastră a plecat de mult?.

Fata îşi aruncă ochii pe ceas.

— Cu puţin înainte de 10... la 10 fără 10... Avea o întîlnire prin apropiere...

— Nu ştiţi unde?

De alături se auzi un zgomot.

— Probabil într-o cafenea, dar nu ştiu în care...

— O întîlnire de afaceri?

— Fireşte...

Maigret avu impresia că fata roşise. De altfel era clar că treptat-treptat devenea mai neliniştită şi mai jenată. În privirile ei era o întrebare mută şi totodată groaza de a şti răspunsul.

— Îl cunoaşteţi pe cumnatul meu?

— Da... puţin... avea des întîlniri seara?.

— Nu... foarte rar... aproape de loc...

Maigret observă un telefon pe măsuţa din colţ.

— A primit cumva un telefon?.

— Nu... în timpul cinei ne-a spus că trebuie să plece pe la 10.

Vocea deveni neliniştită iar un zgomot slab în spatele uşii revela că doamna Goldfinger se sculase din pat şi acum asculta probabil discuţia.

— Cumnatul dumneavoastră era sănătos?.

— Da... mai precis se înspăimîntă repede, suferă de un ulcer la stomac, medicul este sigur că se va însănătoşi, dar el este convins că are cancer.

Se auzi un zgomot şi Maigret ridică privirea. Precis că d-na Goldfinger este pe punctul de-a intra, gîndi el. Aşa şi era. O văzu în pragul uşii cu privirea dusă şi fixă:

— Ce i s-a întîmplat soţului meu? — întrebă ea. Cine sînteţi?

Cei doi bărbaţi se ridicară în picioare.

— Vă cer scuze, doamnă, că am năvălit în intimitatea dumneavoastră în acest mod. Sora dumneavoastră ne-a spus că nu vă simţiţi bine.

— N-are importanţă...

— Din păcate am o veste rea pentru dumneavoastră.

— Soţul meu?... — întrebă ea pe nerăsuflate.

Maigret privea fata, care deschise gura pentru un strigăt rămas însă fără sunet. Era ca înţepenită şi cu ochii holbaţi.

— Da, soţul dumneavoastră... Un incident.

— Un incident? întrebă femeia bănuitoare.

— Doamnă, sînt dezolat... trebuie să vă anunţ că soţul dumneavoastră a murit...

D-na Goldfinger nu se mişcă. Neclintită îl fixa cu ochii săi reci. De ce oare, în timp ce sora ei era blondă cu ochi albaştri, Mathilde Goldfinger era o femeie brună, robustă, cu ochi negri şi sprîncene puternic desenate?

— Cum a murit?.

Fata se lipise de zid, cu capul între mîini şi hohotea încetişor.

— Înainte de a vă răspunde, am datoria să vă pun o întrebare. Credeţi că soţul dumneavoastră avea motive să se sinucidă? Afacerile sale, de exemplu...

D-na Goldfinger îşi uscă buzele vineţii cu o batistă, apoi îşi trecu palmele peste frunte, ridicîndu-şi părul cu un gest mecanic:

— Nu ştiu... nu pricep... Ce-mi spuneţi este aşa de...

Atunci, într-un moment neaşteptat, fata se întoarse brusc, arătîndu-şi faţa iritată de lacrimi şi, cu mînie în ochi, strigă cu energie:

— Michel nu s-ar fi sinucis niciodată, dacă asta vreţi să ştiţi!...

— Calmează-te Eva... Îmi daţi voie?.

Şi d-na Goldfinger se aşeză, sprijinindu-şi un braţ pe masă:

— Unde-i?... Spuneţi-mi... Cum s-a întîmplat?...

— Soţul dumneavoastră a murit lovit de un glonţ în cap, la 10 şi un sfert, în faţa aparatului „Police-Secours" din colţul străzii Caulaincourt.

Un hohot dureros. Era Eva. D-na Goldfinger palidă, cu trăsăturile contractate, îl privea pe comisar fără să-l vadă:

— Unde-i acum?

— Corpul său a fost transportat la Institutul medico-legal, unde vă puteţi duce mîine dimineaţa.

— Ai înţeles, Mathilde? urlă fata.

Pentru ea cuvintele se transformau în imagine. Pricepuse că se va face autopsie şi că apoi corpul va fi pus într-unul din compartimentele imensului frigider pentru cadavre, din care este format Institutul medico-legal.

— Şi nu spui nimic?... Nu protestezi?...

Văduva ridică uşor umerii, repetă cu voce obosită:

— Nu înţeleg...

— Luaţi seama doamnă... eu nu afirm că soţul dumneavoastră s-ar fi sinucis.

De data aceasta tresări Lognon, care, uimit, îl privi pe Maigret.

— Moartea poate fi atribuită sinuciderii... Dar cîte odată sînt delicte care se confundă cu sinuciderea... Soţul dumneavoastră avea duşmani?

— Nu!

Un nu energic. De ce oare cele două femei se priviră?

— Existau motive ca cineva să atenteze la viaţa sa?

— Nu ştiu... Nu mai ştiu nimic... Scuzaţi-mă, nu mă simt bine... Soţul meu se credea bolnav, mai bolnav decît era în realitate... Suferea însă mult... Regimul rigid îl slăbea... Afară de asta mai era şi îngrijorat...

— Afacerile?

— Probabil că ştiţi că de doi ani este criză în comerţul cu diamante... Comercianţii mari o suportă... Cei care n-au capital şi trăiesc de la o zi la alta...

— Avea asupra lui pietre în seara aceasta?

— Sigur... le purta mereu la el...

— În portofel?

— Da, acolo le ţinea de obicei, nu cereau loc mult.

— Diamantele acelea îi aparţineau?

— Nu cred... Cumpăra rar pe cont propriu, cred că îi erau încredinţate de vreun negustor...

Era verosimil. Maigret cunoştea obiceiurile clanului, fiecare cu legile lui proprii. În jurul mesei trec din mînă în mînă pietre care reprezintă o avere, fără ca cineva să dea vreo chitanţă. Toţi se cunosc. Toţi se ştiu în acelaşi cerc şi nici unul n-ar îndrăzni să nu se ţină de cuvînt.

— I s-au furat diamantele?

— Nu, doamnă... Iată-le... Şi portofelul. Aş mai vrea doar o întrebare. Eraţi în curent cu toate afacerile sale?

— Da...

Eva tresări. Poate că sora sa nu spunea adevărul?

— Credeţi că avea scadenţe zilele acestea?

— Trebuia să retragă mîine o poliţă de 30 000 de franci.

— Avea banii?

— Nu ştiu... pentru asta a plecat... avea o întîlnire cu un client de la care spera să ia această sumă.

— Şi dacă n-ar fi obţinut-o?

— Poliţa ar fi fost protestată.

— S-a mai întîmplat?

— Nu... găsea întotdeauna bani în ultimul moment...

— Înseamnă că dacă mîine lui Goldfinger i s-ar fi protestat poliţa el ar fi fost exclus din cercurile intermediarilor de diamante, nu-i aşa? Dacă nu greşesc, domnii aceştia sînt foarte severi în astfel de situaţii...

— Ce vreţi să spuneţi?

În aparenţă Maigret privea femeia, în realitate de cîteva minute observa pe furiş pe cumnata îndurerată. Eva nu mai plîngea, îşi recîştigase calmul. Nu mai era o fetişcană înlăcrămată, ci o femeie care asculta atentă, observa, suspecta. Nu se înşela: în discuţia ce avusese loc ceva îi atrăsese atenţia şi acum era atentă să nu-i scape nimic.

— Sînteţi în doliu? întrebă Maigret.

Se adresase Evei, dar răspunse Mathilde:

— Acum şase luni a murit mama... De atunci stăm împreună.

— Lucrezi? întrebă din nou Maigret.

Şi încă o dată răspunse Mathilde:

— Este dactilografă, în Boulevard Haussman.

— Încă o întrebare... Soţul dumneavoastră poseda un revolver?

— Da... dar nu-l purta niciodată... Trebuie să fie în caseta de pe noptieră.

— Vreţi să controlaţi?

Femeia se ridică, intră în dormitor şi aprinse lumina. Se auzi cum deschide caseta şi cum mişcă obiectele. Cînd se întoarse privirea era şi mai tăioasă.

— Nu-i — spuse ea şi rămase în picioare.

— Cîte zile au trecut de cînd nu l-aţi văzut?

— Două sau trei zile... nu ştiu cu precizie... Poate alaltăieri cînd am făcut curat...

Eva deschise gura, dar cu toate că privirea comisarului era încurajatoare, tăcu.

— Da. Acum două zile.

— Eraţi în pat astă-seară cînd s-a întors la cină?

— M-am culcat pe la două, mă simţeam obosită...

— Dacă soţul dumneavoastră ar fi deschis caseta ca să ia revolverul aţi fi observat?

— Cred că da...

— Nu-mi rămîne decît să vă mulţumesc doamnă... Ştiţi cumva marca revolverului?

— Browning, calibru 6,38. În portofel este permisul pentru port de armă, acolo este scrisă şi seria.

— Mîine, inspectorul Lognon care se ocupă de cercetări, va veni, dacă doriţi, să vă conducă pentru recunoaşterea corpului...

— Poate veni oricînd după ora 8...

— De acord, Lognon?

Ieşiră. Uşa se închise în spatele lor fără zgomot. Cele două femei tăceau. Nu se auzi nici un cuvînt schimbat.

În stradă, Maigret privi ferestrele luminate şi murmură:

— Acum cînd sînt sigure că nu sînt auzite pariez că lucrurile nu stau tocmai bine acolo sus.

GHINIONUL ŞI SUSCEPTIBILITATEA INSPECTORULUI LOGNON

Ciudată viaţă. Maigret părea plictisit. În realitate în aceste momente n-ar fi cedat locul nici pentru cel mai bun fotoliu la operă. Este oare posibil să te simţi mai bine în clădirea Poliţiei Judiciare, la miezul nopţii, decît acasă? Pînă aşa „de acasă" se

simțea, încît își scoase cravata, haina și, după ce ezită puțin, și pantofii. În timpul absenței sale, telefonase Scotland Yard-ul și Daniel îi comunică știrile. Falsificatorul trecuse prin Olanda. Maigret sesiză Amsterdamul. Acum aștepta răspunsul poliției olandeze. Din cînd în cînd comunica cu inspectorii săi care supravegheau omul din holul hotelului.

Apoi cu pipa între dinți, părul ciufulit, deschise ușa biroului și contemplă lung coridorul slab luminat de două lămpi; avea aerul unui cumsecade locuitor de la periferie, care din pragul casei își admiră duminică dimineața bucățica de grădină. În capătul coridorului, portarul de noapte, Jerôme, slujbaș de 30 de ani aici, cu părul alb ca zăpada, stătea în fața unei măsuțe și, prin ochelarii cu ramă de oțel, citea un tratat gros de medicină, același din toți acești ani. Citea ca școlarii, mișcîndu-și buzele și silabisind. Din cînd în cînd se întrerupea ca să inspecteze birourile unde oamenii de pază, în cămăși, jucau cărți sau fumau.

Maigret, ca un copil care nu se putea decide, merse pînă la telefon, dar cînd să-l ridice se răzgîndi. Se mai plimbă de cîteva ori prin cameră, dar ajunse iar în fața aparatului. Era oare Lognon nenorocos?

Lognon sau nu, Maigret avea dreptul să se ocupe de afacerea din rue Lamarck și ardea să se ocupe nu pentru că ar fi fost deosebită. Arestarea falsificatorului, de exemplu, l-ar fi pus în lumină și mai mult. Dar orice făcea, beculețul de la „Police-Secours" îl avea tot timpul în față, ploaia, negustorul de diamante și cele două surori îl obsedau. Era unul din cazurile al căror miros îi plăcea și i-ar fi plăcut să-l adulmece, pînă cînd adevărul ar fi ieșit la iveală, chiar dacă s-ar fi ciocnit de sărmanul Lognon, cel mai bun dintre inspectori, cel mai credincios, conștiincios pînă la exasperare, Lognon care ori de cîte ori se ocupa de un caz avea ghinion, fie că în momentul cînd era pe punctul de a efectua o arestare afla că vinovatul era sub protecție înaltă și trebuia să-l lase în pace, fie că se îmbolnăvea și sarcina era dată altui coleg, fie că un judecător de instrucție, ambițios și dornic de avansare, se împăuna cu succesele lui.

Pentru a nu știu cîta oară, Maigret de data aceasta, îi lua pîinea de la gură.

.....

Noaptea trecu astfel, în calda intimitate a camerei mari, unde cinci oameni lucrau și se agitau. Falsificatorul dormea în camera de hotel și ordinul suna clar: „Lăsați-l să doarmă, cînd va suna pentru micul dejun, intrați și, politicoși, invitați-l la o plimbare în Quai des Orfévres... Mai ales fără scandal..."

Acasă ajunse la 8 și pe drum nu încetă să se gîndească cum la acea oră fericitul Lognon încarcă într-un taxi pe Eva și Mathilde.

D-na Maigret îl aștepta cu masa.

— A telefonat doctorul Paul.

— Cam mult i-a trebuit...

Stomacul sărmanului Goldfinger nu conținea decît puțină supă și șuncă. După ora 8 nu înghițise nimic, nici un pahar de apă minerală.

— Avea un ulcer la stomac?

— La duoden, mai precis.

— Cancer?

— Nu.

— Deci putea să trăiască mult timp.

— Foarte mult și să se vindece...

— Mulțumesc doctore și, dacă vrei, trimite raportul inspectorului Lognon... Cum?... Da, da, Ursuzului... Bună ziua!...

Văzîndu-și soțul îndreptîndu-se spre baie, d-na Maigret interveni:

— Sper că te duci la culcare...

— Nu știu... Am dormit ceva azi-noapte...

Făcu o baie, un duș rece, mîncă cu plăcere, privind ploaia care continua să cadă cu găleata și la 9 primi telefonul celebrului armurier.

— Alo... Ascultă Maigret, un amănunt m-a surprins în toată povestea asta... Este vorba de un gangster, nu?...

— Ce te face să crezi?

— Revolverul pe care mi l-ai trimis să-l cercetez.

Expertul nu cunoștea amănuntele, judeca numai bazat pe obiectele pe care le avea în mînă.

— Examinînd țeava revolverului am observat la exterior mici zgîrieturi... Am experimentat pe alte trei arme de același calibru și rezultatul a fost identic, adaptînd pe țeavă un amortizor de model american...

— Ești sigur?

— Susțin că recent, acum două zile, nu mai mult, revolverului în cauză i s-a pus un amortizor.

— Vrei să fii atît de amabil să trimiți un raport inspectorului Lognon care conduce cercetările?

Întocmai doctorului Paul și Gastinne-Renette exclamă:

— Inspectorului ursuz?

D-na Maigret suspină:

— Pleci? Ia cel puțin umbrela...

Maigret plecă, dar nu se îndreptă unde ar fi vrut, din cauza acelui imposibil inspector Lognon. Dacă ar fi fost după impulsul său s-ar fi dus la întretăierea celor două străzi — Caulaincourt și Lamarck. Ce să facă? Nimic precis. Să respire aerul acelei străzi, să cotrobăiască ungherele, să asculte lumea, căci ziarele de dimineață făcuseră faptul cunoscut.

Goldfinger, ieșind din casă, se ducea la o întîlnire. Atunci, pentru ce amortizorul? Cum să conciliezi obiectul acela puțin folosit și greu de găsit cu telefonul de la „Police-Secours"?

Dacă Goldfinger ar fi avut cu adevărat o întîlnire... acestea nu au loc în stradă și nu la 10 seara sub ploaie torențială. Mai curînd într-un bar sau cafenea... Dar omul nu băuse nici un pahar cu apă din momentul cînd părăsise casa. Era ceva care nu-l convingea și pe care-l simțise de la început. Un om ca Stan Ucigașul putea să aibă ideea de a insulta poliția

înainte de a se sinucide. O nulitate ca Goldfinger, însă, nu!

Doi oameni, la 6 luni distanță nu pot avea aceeași inspirație, mai ales cînd este vorba de o idee atît de trăznită ca aceea de a chema poliția, ca să asiste de departe la propria sinucidere...

Imiți... dar nu inventezi din nou... S-a mai întîmplat ca ziarele să relateze moartea cuiva care s-a aruncat de pe Turnul Eiffel și în săptămînile următoare să fie o adevărată epidemie de sinucideri identice. Dar despre ultimele ore de viață ale lui Stan Ucigașul nu s-a suflat nici un cuvînt presei... doar dacă la poliția judiciară...

Acest lucru l-a neliniștit pe Maigret încă de la început.

— Falsificatorul a ordonat micul dejun, comunică telefonic un inspector...

— Ce facem, șefule?

— Înainte, băieți...

Îl trimise la dracu pe pungaș și ca urmare și pe Lognon.

— Alo?... Dumneavoastră, domnule comisar? Vorbește Lognon...

Ei drăcie, parcă nu recunoscuse vocea lugubră a inspectorului ursuz!

— Vin de la Institut... Doamna Goldfinger nu ne-a putut întovărăși...

— Cum?

— S-a simțit atît de rău, încît nu s-a putut scula din pat, a chemat și medicul, care a confirmat că pacienta a avut o noapte grea...

— Ai mers cu sora ei?

— Da... l-a recunoscut... Nu mai este aceeași de ieri... N-a scos o vorbă tot drumul...

— A plîns?

— Nu ...în fața cadavrului a rămas neclintită...

— Acum unde este?

— Am dus-o acasă... s-a consultat cu sora ei, apoi a plecat din nou la Borniol, pentru funeralii.

— Ai urmărit-o?

— Da... Nimeni n-a mai ieșit din casă... nici telefoane n-au fost date...

După un moment de ezitare, Lognon spuse înghițind salivă:

— Un stenograf ia notă de raportul verbal pe care vi-l dau în acest moment, pînă la prînz îl veți avea și în scris, așa ca totul să fie în regulă...

Maigret mormăi un „du-te la dracu!". Cu acest formalism administrativ, Lognon era de nesuportat, iar precauțiile sale ridicole.

— De unde vorbești?

— De la „Manière"...

Era o berărie în rue Caulaincourt, nu departe de locul unde Goldfinger murise.

— M-am învîrtit peste tot... Am arătat fotografia... Nimeni nu l-a văzut ieri seara la 10... De fapt nici nu prea este cunoscut...

— Căsătorit de...

— Opt ani...

Maigret era iritat la culme că nu putea să se ocupe singur de toate aceste lucruri, să completeze încetul cu încetul imaginea pe care o avea.

— Mergi, înainte, bătrîne... Ține-mă la curent...

— Veți primi raportul...

Ploaia care încetinise îl făcu să dorească și mai mult să plece afară la aer. Era însă constrîns să se ocupe de un personaj banal, un falsificator specializat în cecuri și titluri la purtător, un individ care pînă în cele din urmă ar fi sfîrșit prin a mărturisi.

Exact în clipa aceasta intră în biroul său un bărbat frumos, de 50 de ani, cu aspect distins care se prefăcea uimit.

— Intenționezi să vorbești?

— Poftim? spuse celălalt, jucîndu-se cu monoclul. Nu înțeleg. Cred că este vorba de o greșeală.

— Amice, cîntă...

— Ce spuneți?...

— Spun: „Cîntă amice!"... Ascultă, azi n-am răbdare să-ți dedic un interogatoriu și să-ți întind curse... Vezi biroul acesta?... Să-ți bagi în cap că de aici nu vei ieși pînă nu vei scuipa tot adevărul... Janvier!... Lucas!... Scoateți-i cravata și șireturile... Puneți-i cătușele... n-are voie să se miște un pas... Repede băieți... Apoi ieși.

Sări într-un taxi.

— Rue Caulaincourt. Îți spun unde să oprești...

Era o plăcere pentru el să regăsească strada unde Goldfinger fusese ucis sau unde murise, acolo în fața bilei vopsite în roșu a „Police-Secours".

La numărul 66 un inspector era de pază.

— Nimeni n-a ieșit? N-a urcat?...

— Nimeni, domnule comisar.

— Doamna Goldfinger este tot în pat?

— Probabil... Sora în schimb a plecat și colegul Marsac a urmărit-o...

— A luat un taxi?

— Nu, autobuzul din colț...

Maigret urcă pînă la etajul trei și sună la ușa din dreapta. Trase cu urechea, lipind-o de ușă dar n-auzi nimic. Mai sună o dată și a treia oară în surdină spuse:

— Poliția!...

Știa că doamna Goldfinger era în pat, dar nu atît de bolnavă ca să nu poată răspunde măcar de după ușă.

Coborî repede la portăreasă.

— Doamna Goldfinger este acasă?

— Da, domnule... este bolnavă...

— Ai telefon?

— Nu, dar puteți merge alături...

Comisarul, grăbit, formă numărul, dar telefonul sună lung și inutil.

Era uluit. Chemă centrala de control.

— N-a telefonat nimeni pentru Goldfinger?

— Nimeni... nici măcar un telefon de cînd îl controlăm... Și inspectorul Lognon...

— Știu...

Clocotea. Liniștea aceea nu corespundea cu nimic din ce-și imaginase. Se întoarse la n-rul 66.

— Ești sigur — întrebă pe inspectorul de pază — că n-a urcat nimeni la etajul trei?

— Absolut sigur... i-am urmărit pe toți care au intrat în clădire, am și o listă... Așa m-a sfătuit inspectorul Lognon...

Iar pisălogul ăla de Lognon!

— Vino cu mine... Dacă o să fie nevoie, chemăm un lăcătuș.

Urcă cele trei etaje și sună iar. Cîteva clipe liniște. Apoi i se păru că cineva se mișcă prin casă. Repetă: „Poliția!...".

Și o voce îndepărtată:

— O clipă...

Clipa dură trei minute. Sînt necesare trei minute ca să îmbraci un capot, papuci și să-ți reîmprospătezi fața?

— Dumneata, domnule comisar?

— Da, Maigret...

O cheie care se întoarce în broască.

— Vă rog să mă scuzați... V-am făcut să așteptați mult, nu?...

Apoi, dîndu-și seama că greșește, continuă cu voce somnoroasă, prea somnoroasă după părerea comisarului.

— Nu știu... Dormeam... Luasem un somnifer... Mi s-a părut că aud soneria...

— Ce sonerie?

— Nu știu să vă spun... Nu știu dacă eram sau nu trează... Luați loc.

Maigret care închisese ușa, lăsînd inspectorul pe palier, privi în jur atent.

Mathilde avea același capot.

— Îmi permiteți să mă culc?

— Vă rog...

Pe masă se aflau resturile micului dejun luat de Eva. În camera răvășită, d-na Goldfinger se culcă oftînd dureros.

Era ceva în neregulă. Notă că femeia s-a culcat cu capotul. Din pudoare?

— Sînteți de mult pe palier?

— Nu...

— N-ați telefonat?

— Nu...

— Ciudat... În somn am auzit sunetul neîntrerupt al telefonului...

— Nu mai spuneți...

Foarte bine. Acum știa ce-l frapase, înțelegea ce i se păruse ciudat. Femeia aceasta, care după cîte spusese fusese sculată din somn, somn îngreunat de somnifere, femeia care cu trei ore mai înainte suferea de depresiune nervoasă, era pieptănată cu grija cuiva care se duce într-o vizită. Mai mult, un ciorap de mătase se zărea de sub pat. Maigret lăsă să-i cadă pipa, se aplecă și constată că sub pat nu era și perechea.

— Aveți vești?...

— Voiam să vă pun cîteva întrebări... Unde țineți pudra?

— Ce pudră?

— Pudra dumneavoastră...

Căci femeia era proaspăt pudrată și comisarul nu vedea nici o cutie de pudră în jur.

— În baie... Mă întrebați pentru că v-am făcut să așteptați? Vă jur că în momentul cînd ați sunat m-am aranjat puțin.

Și Maigret dori să adauge:

— Nu este adevărat...

Apoi continuă tare:

— Soțul dumneavoastră avea o asigurare pe viață?

— A făcut o asigurare de 300 000 franci în anul cînd ne-am căsătorit, apoi a făcut alta de 700 000 franci, ca să fie un milion.

— Cînd?

— Găsiți polițele în birou... Deschideți-l, nu este închis...

Două polițe ale aceleiași Companii, prima făcută cu 8 ani în urmă. Maigret întoarse foaia căutînd o clauză, sigur că o găsește.

— În caz de sinucidere...

Puține companii înfruntau riscul unei eventuale sinucideri. Era cazul acestei companii care totuși punea o restricție: prima nu era plătibilă în caz de sinucidere, dacă aceasta nu survenea la un an de la semnarea poliței. A doua asigurare de 700 000 franci avea aceeași clauză. Maigret se uită la dată. Polița fusese semnată cu 13 luni în urmă.

— Cu toate acestea pe atunci soțul dumneavoastră nu făcea afaceri prea mari, văd că a plătit toate scadențele, nu cred să-i fi fost prea ușor...

— Este adevărat, dar convins că suferă de o boală incurabilă a vrut să mă pună în siguranță.

Soneria sună. D-na Goldfinger schiță gestul să se ridice dar comisarul o luă înainte și deschise. Era Lognon, palid ca un mort, care se bîlbîia, cu barba tremurînd, gata să-l înece plînsul:

— Vă cer scuze.

— Eu îți cer scuze... Intră bătrîne...

Maigret ținea polițele în mînă, inspectorul le văzu și ridică un deget spre foi.

— Nu mai are importanță... Pentru ele am venit.

— Atunci să coborîm împreună.

— Pentru că sînteți aici, eu pot să plec? Soția mea nu se simte bine...

Căci Lognon, ca o culme a nenorocului, mai avea și cea mai lunatecă dintre soții, care — o zi da una nu — se simțea rău, așa încît inspectorul mai trebuia să se ocupe și de casă, cînd se întorcea de la treabă.

Maigret era încurcat peste măsură. Îi era neplăcut să producă o suferință unui om plin de bunăvoință. Cineva urca scările. Era Eva, care îi privi cu răceală și trecu mai departe.

— ...Domnișoară, cînd au loc funeraliile?...

— Peste două zile...

Ce ciudată fată. De fapt ea era aceea care ar fi avut nevoie să stea în pat, cu o doză bună de barbiturice.

— Ascultă Lognon...

Cei doi bărbați coborau scările, unul în spatele celuilalt și Lognon suspină clătinînd din cap...

— Am înțeles... din prima clipă...

— Ce ai înțeles?

— Că nu-i o afacere pentru mine... O să vă dau și ultimul raport...

— De loc, dragul meu...

Treceau prin dreptul cușetei portăresei.

— Stai o clipă... aș vrea să-i pun femeii o întrebare... Spune-mi te rog, doamna Goldfinger părăsește des casa?

— Rar, după cumpărături...

— Primește vizite?

— Niciodată... Iume liniștită... Dacă toți chiriașii ar fi ca ei... Iarna aceasta a plecat mai des, în fiecare după amiază.

— Mulțumesc... Aceasta s-a întîmplat înainte de sosirea domnișoarei Eva, nu-i așa?...

— Da, în perioada aceea domnișoara Eva nu prea se vedea.

.....

— Spune Lognon, dumneata știi că Goldfinger a fost ucis, nu-i așa?

— Dacă spuneți...

— O gîndești... Și este un delict perfect... Viclenia m-a șocat de la început... „Police-Secours" care, ca să spunem așa, asistă la sinucidere... Amortizorul... Un singur glonte s-a tras cu revolverul lui Goldfinger... Ce-am auzit noi a fost altă lovitură, trasă cu altă armă...

— Știți tot atît cît știu și eu...

Lognon vorbise însă despre mort în rue Lafayette, unde oamenii îl priveau cu simpatie dar și cu dispreț. În anturajul acela nu există milă pentru cei ce se lasă înșelați și Goldfinger fusese tras pe sfoară cu trei luni în urmă de un bijutier care fugise apoi peste graniță, făcîndu-i o pagubă de 100 000 de franci... Un sărman imbecil care a murit... Iar soția va încasa un milion...

— Ce să vă spun...

— Presupun că asasinul s-a înțeles cu d-na Goldfinger care i-a dat revolverul... Lovitura dată, era necesar ca ei să comunice cel puțin pentru a se încuraja reciproc, nu crezi? Femeia însă n-a ieșit din casă... n-a primit telefoane... Pricepi? Lognon sînt sigur că înțelegi...

— Dar polița de asigurare încasabilă de o lună, în caz de sinucidere?.

— Este treaba ta bătrîne, numai tu ești în stare. Eu am altceva de făcut...

Iată cum îl convinse pe Lognon, care mai suspina încă:

— Voi continua însă să vă trimit rapoartele...

Maigret era pur și simplu prizonierul biroului său și numai prin telefon afla ultimele știri din rue Lamarck. Lognon îi telefonase:

— Am onoarea să vă comunic că...

Între surori avusese loc o ceartă care se auzise în toată casa, după care Eva se mută la Hotel Alsina.

— S-ar părea că se detestă...

— Fir-ar să fie!

Și Maigret adăugă, în timp ce falsificatorul uluit îl urmărea cu privirea:

— Cea tînără era îndrăgostită de Goldfinger... sînt sigur Lognon că m-ai înțeles... Rămîne să vezi cum făcea asasinul să comunice cu doamna Goldfinger... Nu prin telefon, care era sub control și nici afară din casă...

D-na Maigret telefonă:

— Cînd vii acasă?

— Peste puțin...

Apoi reluă pentru a 20-a oară interogatoriul cu falsificatorul, care de oboseală mărturisi.

— Luați-l de aici, spuse lui Janvier.

Cei opt inspectori din fața lui Maigret erau morți de oboseală:

— Ascultați băieți... Vă amintiți de moartea lui Stan... Bine!... Este ceva care-mi scapă... Un nume care-mi stă pe limbă...

Căutau cu toții impresionați, căci Maigret în momentele acelea, după ore de tensiune, îi înspăimînta puțin. Doar Janvier, ca un școlar, făcu gestul de a ridica două degete:

— Mariani... — spuse.

— Era cu noi cînd s-au dus cercetările cu Stan... A fost ultimul caz la care a mai luat parte...

Maigret însă ieșise trîntind ușa. Găsise. Cu zece luni în urmă angajase un inspector, recomandat de un ministru, dar pe care fusese silit să-l concedieze pentru incapacitate.

Restul îl privea pe Lognon. Și Lognon făcu ce era de făcut, cu răbdare, fără strălucire de geniu, cu obișnuita lui meticulozitate. Timp de 10 zile, casa Goldfinger era sub supraveghere severă. În cea de-a 13-a zi, un agent sună la ușa apartamentului unde ar fi trebuit să fie văduva și constată că apartamentul era gol. D-na Goldfinger nu ieșise, fusese găsită apoi cu un etaj mai sus într-un apartament închiriat unui oarecare domn Mariani, domn care, de cînd fusese concediat de Poliția Judiciară, trăia din expediente... Care avea un oarecare farmec în ochii unei doamne al cărei soț era bolnav... Nu era nevoie nici de telefon și nici nu trebuia să iasă din casă... Mai era și premiul de 1 milion...

O lovitură trasă cu amortizorul... și încă una cu altă armă în fața aparatului „Police-Secours", o lovitură care trebuia să stabilească sinuciderea și să împiedice poliția să caute un asasin...

— Ai fost un as, Lognon.

— Domnule comisar...

— Nu i-ai surprins dumneata în apartamentul de la etajul IV? Nu ai auzit dumneata semnalele date prin tavan?.

— În raport voi scrie...

— Puțin îmi pasă de raportul tău, Lognon... Ai cîștigat partida... Dacă n-ai nimic împotrivă, te invit să luăm cina împreună...

— Numai că...

— Ce-i?

— Că soția mea nu se simte bine și...

Ce se putea face cu astfel de oameni, obligați a refuza o invitație pentru a spăla acasă vasele sau a lustrui parchetul?

Și cînd te gîndești că din cauza lui, Maigret s-a lipsit de bucuria unor cercetări pe care le-a dorit din toată inima.

Traducere de Felicia M.

Ilustrația: Val MUNTEANU

MAGNETISMUL ȘI VIAȚA

MAGNETISMUL terestru ne înconjoară din leagăn pînă în mormînt și ține orice ființă și orice lucru sub influența sa. La acest mediu magnetic, natural se adaugă, în vremea noastră, vertiginoasa dezvoltare a tehnicii, cîmpurile magnetice create de om, a căror intensitate depășește de mii sau chiar de milioane de ori pe aceea a cîmpului terestru. Nu-i de mirare, deci, că specialiștii se întreabă care este acțiunea acestor „doze" magnetice asupra organismului. Biologi, fizicieni și medici își unesc în prezent eforturile pentru a răspunde la această întrebare.

Cărăbușul ...geofizician

EXPERIENȚELE au arătat că un număr foarte mare de specii de animale sînt sensibile la variațiile cîmpului magnetic. Rezultate interesante au fost obținute cu molusca Nassarius. Acest melc de mare are deosebita capacitate de a se orienta după direcția cîmpului magnetic. Deplasîndu-se, de pildă, în direcția nord-sud a cîmpului magnetic terestru și fiind „blocat" de un magnet artificial, Nassarius se întoarce brusc, continuîndu-și deplasarea în direcția nord-sud a noului cîmp magnetic. Aceste moluște se supun deci indicațiilor unei „busole biologice".

Numeroase alte viețuitoare prezintă aceeași sensibilitate la variațiile cîmpului magnetic. Biologul american F. Brown a observat că melcii nu sînt influențați numai de variațiile zilnice ale cîmpurilor magnetice pămîntești, ci și de cele lunare și solare.

Se pare deci că este vorba de un „simț magnetic" folosit în mod curent pentru orientarea animalelor, care deschide noi perspective asupra dezlegării acestei pasionante probleme, îndeosebi cu privire la păsările migratoare. Musca drosofila s-a arătat și ea sensibilă la variațiile cîmpului magnetic iar zoologul german

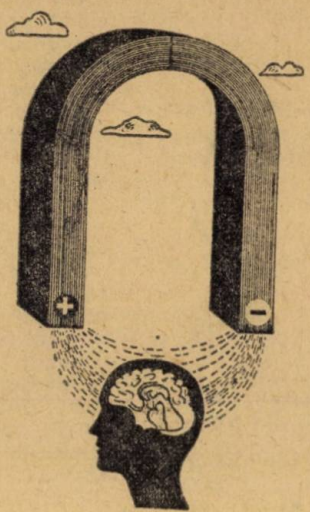

Există în creier un centru magnetic?

Schneider a observat același fenomen la cărăbuș și porumbel. În ce privește cărăbușul, experiențele lui Schneider au pus în evidență un fenomen cu totul surprinzător: aceste insecte, veritabile „înregistratoare geofizice", nu se comportă numai ca magnetometre dar și ca gravimetre. Un zbor de cărăbuși, care are loc într-o colivie opacă, este influențat de prezența invizibilă a unei mase de plumb dacă greutatea ei trece de zece kilograme.

Stimularea „substanțelor de apărare"

INFLUENȚA cîmpurilor magnetice se manifestă și asupra plantelor. Experiențele făcute de V.A. Krîlov și G.A. Tarakanova au arătat că semințele orientate spre polul magnetic nordic al Pămîntului și altele orientate către polul magnetic sudic nu se dezvoltă egal. Cele îndreptate spre polul sud magnetic cresc mai repede decît cele orientate spre nord. În același timp, dezvoltarea rădăcinii și a tulpinii a fost mai intensă la cele orientate sudic decît la cele nordice. La Universitatea din Utah (S.U.A.), Boch și Seylank au demonstrat că în ultimă instanță, sub influența unor cîmpuri magnetice adecvate, viteza de coacere a fructelor poate fi accelerată.

Interesante sînt și modificările pe care le produce magnetismul la nivel celular. S-a constatat, de pildă, că forțele magnetice influențează distribuția acidului ribonucleic, purtătorul „mesajului ereditar". Și starea nucleului celulelor unor viețuitoare. Acizii nucleici din celulă par a avea proprietăți magnetice. În acest caz ei ar putea fi demagnetizați și remagnetizați. În asemenea condiții ar fi posibil, de exemplu, să acționeze asupra celulei canceroase impunîndu-i o „activitate" de celulă sănătoasă.

La catedra de fiziologie animală a Universității „Alex. I. Cuza" din Iași a fost pusă în evidență influența pozitivă a cîmpurilor magnetice, asupra formării anticorpilor — „substanțele de apărare" ale organismului împotriva microbilor. Prin „tratamente" electromagnetice tirul anticorpilor antitoxici crește cu 83—160 la sută față de animale. Metoda ar putea avea deci largi aplicații practice,

Magnetobiologia dă soluții...

DE ALTFEL omul are o sensibilitate accentuată față de magnetism. Savantul francez Yves Rocard a stabilit că organismul uman este un detector foarte sensibil al gradienților magnetici. Recent, biologii americani H. Friedman și H. Bachman au descoperit la om o rețea nervoasă sensibilă la variațiile cîmpului magnetic, ceea ce

confirmă ipotezele mai vechi asupra vestigiilor unui sistem de orientare „magnetic", prezent la oamenii de azi şi care a jucat în viaţa omului primitiv un rol la fel de important ca şi văzul sau auzul.

Ceea ce este însă mai surprinzător e că, încercînd să precizeze modul în care cîmpul magnetic influenţează asupra sistemului nervos central, cercetătorii au constatat că un creier căruia i s-au tăiat legăturile nervoase cu organele senzoriale, a reacţionat la cîmpul magnetic mai intens decît un creier normal. Ceea ce a dus la concluzia că, influenţînd direct substanţa cerebrală, cîmpul magnetic se deosebeşte prin această însuşire de toţi ceilalţi factori iritanţi, care nu sînt percepuţi decît prin intermediul organelor de simţ.

Cîmpurile magnetice pot avea influenţe pozitive sau negative asupra omului în funcţie de dozaj. În cantităţi moderate, forţele magnetice influenţează favorabil bolile sistemului nervos, tulburările de metabolism, ateroscleroza şi hipertensiunea. Acţiunea îndelungată a unui puternic cîmp magnetic determină modificări nedorite ale funcţiilor fiziologice: ridicarea temperaturii corpului, schimbarea ritmului inimii, scăderea globulelor albe, tulburări ale vederii etc. Oscilaţiile cîmpului geomagnetic („furtunile magnetice") pot provoca infarcte cardiace sau boli mintale.

RARITĂŢI UNICATE

CINE... BATE CEASUL

NOAPTE. Linişte adîncă. Şi deodată, zgomote ciudate. Parcă se bate în uşă. Nu-i nimeni. Şi totuşi, un ceasornic nevăzut a prins glas: tic-tac.

Călătorul nocturn, invizibil care „suna ceasul morţii" a fost însă descoperit şi identificat sub numele latinesc de: anobium tesselatumm. Minuscula insectă obişnuieşte să bată noaptea cu capul în lemnul uşii, şi cu cît lemnul e mai vechi, mai uscat, cu atît semnalul se aude mai puternic: tic-tac! Partenera sa va afla astfel că este „ora exactă" a întîlnirii. Aflînd reacţia celor din casă, le-ar putea spune: Vedeţi, e o confuzie. O confuzie... regretabilă.

MUZEUL „RECE"

LA NEW YORK există cel mai „rece" muzeu din lume. Este vorba de muzeul ghețurilor, unde, la o temperatură specială sînt expuse sloiuri de gheaţă provenind din toate colţurile lumii. Foarte larg reprezentate sînt Groenlanda, Alasca şi Antarctica. Cel mai vechi exponat are peste 600 de ani.

INIMA CEA MAI RAPIDĂ

BIOLOGII au ajuns de mult la concluzia că ritmul bătăilor la animalele cu sînge cald este cu atît mai rapid, cu cît animalul este mai mic. Astfel, inima elefantului, animal care poate ajunge la 3 000 kg, are 46 de bătăi pe minut, în timp ce unele păsări mici pot atinge 2—300 de bătăi pe minut. De curînd a fost descoperită însă o păsărică minusculă, denumită de ornitologii sovietici „Moscovska", cu greutate de 7,7 g al cărei ritm cardiac este uluitor: 1036 de bătăi pe minut.

LAC... CERNEALĂ

LÎNGĂ ORĂŞELUL algerian Siddi-bel-Abbes există un lac neobişnuit. Apa lacului poate fi folosită la... scris ca cea mai bună cerneală. Lacul este alimentat de două rîuri, — unul bogat în săruri de fier, celălalt în produse rezultate de pe urma putrezirii resturilor de vegetale şi animale. Amestecîndu-se, apele celor două rîuri formează un lichid foarte asemănător cu cerneala.

O GREŞEALĂ DE TIPAR = 49 995 776 DOLARI

GREŞELILE de tipar aduc deseori prejudicii, dar ele nu se cifrează decît rareori în milioane de dolari. Cea mai costisitoare greşeală de tipar a adus totuşi pagube imense. Ea a fost descoperită în S.U.A. în secolul trecut. Cînd au fost introduse şi tipărite noile tarife vamale, cîţiva fabricanţi englezi au plătit corectorilor din Washington o sumă mare de bani ca să mute o virgulă în paragraful privind tabla de oţel. Reieşea, în felul acesta, că pentru tablă de oţel se plătea aceeaşi vamă ca pentru un metal oarecare. Greşeala a fost descoperită abia după 15 ani, răstimp în care Statele Unite au fost păgubite cu 49 995 776 dolari.

JUCĂTORUL CARE A REUȘIT SĂ SPARGĂ BANCA LA MONTE CARLO

SPECIALIȘTII, bazați pe calcule științifice, au demonstrat cu ajutorul calculului probabilităților, că nu există un sistem care să permită vreunui jucător să cîștige mereu la ruletă. Totuși, agitata istorie a Cazinoului din Monte Carlo, unde sute de mii de oameni și-au încercat norocul, pierzînd averi uriașe în jurul meselor, menționează un caz unic petrecut în luna iulie 1891. Atunci a sosit la Monte Carlo un mic funcționar englez, Charles Deville Wells, care afirma că a descoperit un sistem infailibil de a cîștiga la ruletă. Într-adevăr, în decurs de trei zile, jucînd timp de opt ore pe zi, el a reușit „să spargă banca" de trei ori, fapt nemaiîntîlnit în istoria cazinoului. Potrivit tradiției, de fiecare dată cînd disponibilitățile lichide ale mesei la care el juca au fost epuizate, masa respectivă a fost acoperită cu un lințoliu negru, în semn de doliu, iar partida s-a întrerupt, pînă cînd crupierii au adus, în mod solemn, noi teancuri de bancnote și fișicuri de monede. Wells s-a întors atunci la Londra cu un cîștig de un milion franci aur.

După cîteva luni Wells a revenit la Monte Carlo și, în ciuda așteptărilor administrației cazinoului, norocul a continuat să-l urmărească. Cînd s-a așezat la masa de joc el a mizat suma maximă permisă pe cifra cinci și a lăsat miza să se acumuleze de cinci ori în mod succesiv. Administrația cazinoului, suspectînd această împrejurare, a schimbat crupierii, a demontat ruletele, dar totul a fost în zadar. Wells a continuat să cîștige și după trei zile s-a înapoiat la Londra din nou cu un milion de franci aur. Aceste împrejurări i-au creat norocosului jucător o uriașă celebritate, iar concetățenii lui l-au primit ca pe un adevărat erou. Wells a inspirat pe atunci și pe un compozitor, care i-a consacrat un cîntec, devenit apoi celebru.

Cu toate acestea, Wells a murit în mizerie, fiindcă a continuat să joace, fie în Anglia, fie la Monte Carlo, pierzînd pînă la sfîrșit toți banii cîștigați atît de miraculos.

Exceptînd cazul lui Wells, nimeni n-a mai reușit „să spargă" banca la Monte Carlo, și banii au continuat să intre în larga vistierie a cazinoului. De altfel, primul director al acestui cazino, François Blanc, obișnuia să spună: „Indiferent dacă jucați pe roșu sau pe negru, totdeauna cîștigă albul" (în limba franceză „blanc" înseamnă alb).

UMOR

După prima repriză...

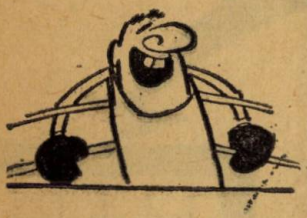

După a doua repriză...

După a treia repriză...

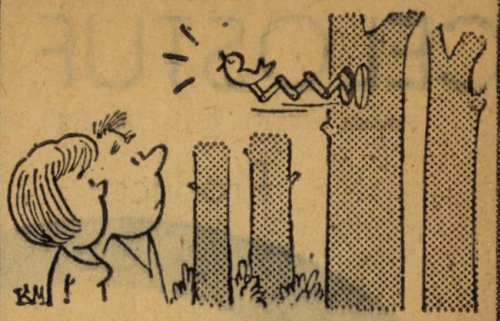

Poveste fără cuvinte

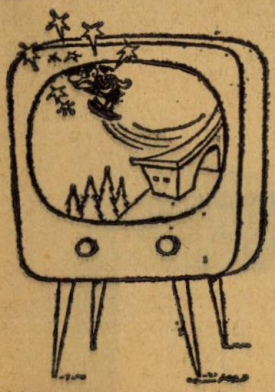

Poveste fără cuvinte

Poveste fără cuvinte

CELOSTUF BRĂILA

Șoseaua Vizirului km 10, Tel. 6.100 Telex 18

Produce:

CELULOZE:

— celuloză pentru celofibră din stuf și lemn
— celuloză papetară sulfat din stuf

HÎRTII:

— hîrtie velină de scris
— hîrtie offset
— hîrtie tipar înalt și adînc

CARTOANE:

— carton duplex
— carton triplex

PRODUSE CLOROSODICE:

— sodă caustică electrolitică
— hipoclorit de sodiu
— hipoclorit de calciu
— bioxid de clor
— acid clorhidric
— apă de clor
— clor lichid

La produsele grupelor: celuloze, hîrtii și cartoane se pot face comenzi pentru export prin:
Cartimex, București, str. 13 Decembrie nr. 3
Chimimport, București, Bd. Republicii 10.

Tuturor cititorilor „MAGAZINULUI", călduroase urări

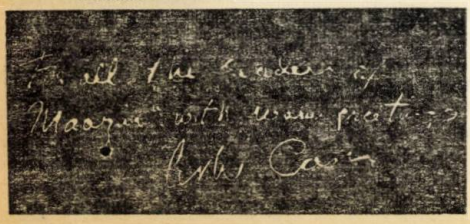

LESLIE CARON (Anglia):

„Cariera artistului implică numeroase răspunderi"

INTRATĂ ÎN ZODIA unor mari prefaceri înnoitoare, cinematografia trece în prezent printr-o perioadă de reevaluare a tot ceea ce poate să exprime, în chipul cel mai deplin, specificul ei ca artă. Prin confruntări și schimburi de opinii — prilejuite îndeosebi de competițiile internaționale ale filmului — cît și prin experiența lărgirii continue a formelor de colaborare între diferite cinematografii, se definesc

5 INTERVIURI în exclusivitate pentru „ALMANAHUL MAGAZIN"

acum cu precizie sporită aspecte esențiale ale limbajului cinematografic, ale importanței factorului național în artă, ale pregătirii necesare actorului de film, ale condițiilor afirmării noilor generații de cineaști.

Avînd ocazia unor discuții cu mari regizori și interpreți de film, colaboratorul nostru EUGEN ATANASIU le redă în aceste rînduri, astfel cum au fost înregistrate pe bandă de magnetofon. Interlocutorii — SERGHEI BONDARCIUK (U.R.S.S.), LESLIE CARON (Anglia), KING VIDOR (Statele Unite), KEIKO KISHI (Japonia) și BOURVIL (Franța) — au avut totodată bunăvoința de a adresa cititorilor almanahului nostru — cărora le sînt destinate în exclusivitate cele cinci interviuri — saluturile lor autografe.

KING VIDOR (S.U.A.):

„Filmul este un limbaj comun pentru întreaga omenire"

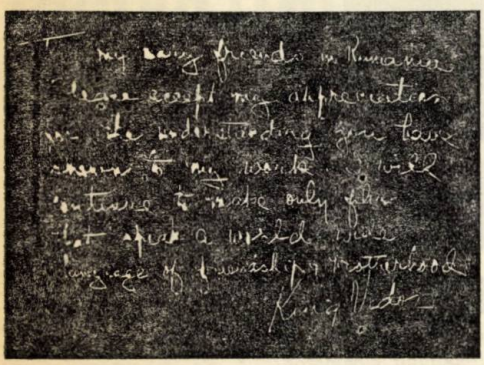

AJUNS LA VÎRSTA senectuții, King Vidor este astăzi o pagină vie din istoria filmului american. Fost colaborator al lui Ince și Griffith, avînd o prodigioasă activitate regizorală de peste jumătate de veac, fiind în același timp și profesor de cinematografie la Universitatea din California — el rămîne însă un spirit pasionat și comunicativ, care refuză poza marei personalități. Amintindu-i că în urmă cu cîțiva ani ecranizarea sa după „RĂZBOI ȘI PACE" s-a bucurat de aprecierea publicului nostru, i-am solicitat ca, pe baza vastei sale experiențe, să încerce o sinteză comparativă asupra evoluției filmului în ultimele decenii.

Deosebit de amabil, dînsul mi-a răspuns:

— La întrebarea dv. asupra diferenței dintre filmul de astăzi și cel de altădată trebuie să arăt că filmul mut se bizuia nu atît pe cuvinte (**proiectate pe ecran, ca insert-uri n.n.**) cît mai ales pe expresia artistică a indivizilor. Apoi, cînd s-au introdus sunetul și dialogul, această expresie a fost tot mai stînjenită de cuvinte. Astăzi, am sentimentul că ne reîntoarcem către acea formă mult mai artistică. Iată, de pildă, filmul lui Antonioni „ BLOW UP" (**tradus, în românește, prin „Explozia" dar termenul are sensul și de „mărirea unui cadru" în tehnica fotografiei; iar subiectul filmului este tocmai legat de surpriza unui reporter fotograf care descoperă astfel o crimă — n.n.**). Acest film (**distins cu marele premiu la Cannes, 1967 — n.n.**) nu este dependent de dialog ci mai mult de mișcare, și de imagine, de fotografie, constituind astfel un exemplu de cinematografie în forma ei cea mai pură. Iată de ce spun eu că ne reîntoarcem la adevărata mișcare cinematografică care este rădăcina, baza spiritului cinematografic.

— Cum credeți însă că va primi publicul o atare evoluție?

— Spectatorii manifestă de pe acum o anume oboseală față de vechea manieră de a face filme deși nu toți regizorii și distribuitorii sînt convinși că filmul depinde încă foarte mult de dialog. Publicul american apreciază și manifestă înțelegere față de noul cinematograf. Această atitudine nu se mai limitează acum la mediul celor ce studiază în colegii sau al regizorilor. El, publicul, dovedește acum că poate să înțeleagă astfel de filme, punctul de vedere personal al regizorului, ideile și caracterul său.

— Care este, după opinia dv., raportul dintre național și universal în arta ecranului?

— Știu că filmul este un minunat mijloc de comunicare, printre cele mai bune dintre toate limbile pămîntului. Lumea a început prin a se exprima prin cuvinte și iată acum avem mijlocul evoluat al imaginii de film. Între diferite țări pot diferi limbile, banii, granițele, politica — cinematograful rămîne un limbaj comun pentru întreaga omenire. De aceea, la Festivalurile internaționale ne înțelegem cu alți cineaști chiar dacă nu le cunoaștem limba pentru că în film toți avem datoria să înfățișăm ADEVĂRUL VIEȚII și tocmai aceasta constituie o dovadă a universalității. Realizarea acestui limbaj comun nu este însă departe de trăsăturile muncii regizorului care trebuie să lucreze pentru propria sa țară. Dar noi sîntem datori să gîndim filmele astfel încît să avem succes nu numai față de publicul nostru american ci față de publicul oricărei națiuni.

— Care este situația noii generații în filmul american și perspectivele ei?

— Ca profesor am multe clase cu studenți care realizează filme de scurt metraj cultivînd o expresie liberă, îndrăzneață. Adevărata lor problemă este însă cum să devină creatori în industria cinematografică. În această pri-